

Upravništvo, Ljubljana, Pucnijska ulica 5.
Telefon št. 31-22, 31-23, 31-24

Inspektor oddelka, Ljubljana, Pucnijska ulica 5.
Telefon št. 31-22, 31-23, 31-24
Podružnica: Novo mesto, Ljubljanska cesta 42
Izključno zastopstvo za oglaševanje v Italiji in
inozemstvu: LPI S. A., MILANO

Račun: za Ljubljansko pokrajino pri poštno-
čkovnem zavodu št. 17.749, za ostale kraje
Italije Servizio Conti Corr. Post. No. 11-3118

JUTRO

Ishaja vsak dan znan ponedeljski
Narodna misel meseca L. 18.-
in izdajstvo vključno s Ponedeljskim
trome L. 36.50.

Uredništvo:
Ljubljana, Pucnijska ulica št. 5, telefon
št. 31-22, 31-23, 31-24.

Rokopisi se ne vračajo.

Verlustreiche Angriffe der Sowjets

Im Kampfraum Schitomir der Feind mehrfach obgewiesen — Gesteigerte Kampftätigkeit bei Berditschew — Westlich Propoisk Angriffe des Feindes mit mehreren Schützendivisionen

Aus dem Führerhauptquartier, 5. Jan. DNB. Das Oberkommando der Wehrmacht gibt bekannt:

Im südlichen Teil der Ostfront kam es gestern nur zu Kampfhandlungen von örtlicher Bedeutung.

Im Kampfraum südöstlich und westlich Schitomir wurden wiederholte starke Angriffe der Sowjets abgewiesen und eine Anzahl feindlicher Panzer vernichtet. Eigene Panzerverbände zerschlugen in überaus scharfem Vorstoß ein sowjetisches Schützengregiment. Besonders im Abschnitt von Berditschew steigerten die Bolschewisten ihre Angriffe. Nach erbitterten Kämpfen wurde der Ostteil der Stadt aufgegeben, während die Sowjets an den übrigen Stellen zurückgewiesen wurden.

Westlich Propoisk trat der Feind nach starker Artillerievorbereitung mit mehreren Schützendivisionen und zahlreichen Panzern auf schmaler Front zum Angriff an. Die für die Sowjets besonders verlustreichen Kämpfe sind noch im Gange.

Versuche der Bolschewisten, nordwestlich Witebsk in den letzten Tagen von uns eroberte Gelände zurückzugewinnen, wurden zum Teil im Gegenstoß abgewiesen.

Nördlich Nowel scheiterte ein mit Panzerunterstützung geführter Angriff der Bolschewisten.

Marineküstenbatterien beschossen bei Kronstadt im Eis festliegende bolschewistische Spezialfahrzeuge und erzielten zahlreiche Treffer auf einem Motorschiff. An der süditalienischen Front griff der Feind westlich Venafra wiederholt unsere Gefechtsvorposten mit überlegenen Kräften an. Er wurde unter hohen blutigen Verlusten abgewiesen. Auch nordwestlich Ortona brachen mehrere feindliche Angriffe vor unseren Stellungen zusammen.

In den Mittagsstunden des 4. Januar griffen nordamerikanische Bomber Orte in Nord- und Westdeutschland an. Die Wohnviertel der Stadt Kiel waren erneut das Ziel eines schweren Terrorangriffs. Luftverteidigungskräfte schossen nach bisher vorliegenden Meldungen über dem Reichsgebiet und den besetzten Westgebieten 29 Flugzeuge, meist viermotorige Bomber, ab.

In der letzten Nacht überflogen einige britische Störflugzeuge West- und Norddeutschland. Britische Störflugzeuge griffen in der vergangenen Nacht Einzelziele in Südostengland an.

Izgub polni napadi Sovjetov

Na bojišču pri Zitomiru sovražnik večkrat odbit — Ojačanje bojov pri Berditschewu — Zapadno od Propojška sovražnikovi napadi z več strelskimi divizijami

Führerjev glavni stan, 5. Jan. DNB. Vrhovno poveljstvo oboroženih sil objavlja: Na južnem delu vzhodnega bojišča je prišlo tudi včeraj samo do bojov krajevnega pomena.

Na bojišču južnovzhodno in zapadno od Zitomira so bili odbiti ponovni močni sovjetski napadi in uničenih večje število sovražnikovih oklopnikov. Naši oklopni oddelki so v presenetljivem sunku razbili sovjetski strelski polk. Posebno na odseku pri Berditschewu so ojačili boljševiki svoje napade. Po ogorčenih bojih je bil opuščen vzhodni del mesta, na drugih mestih pa so bile sovjetske čete zavrnjene.

Zapadno od Propojška je sovražnik po močni topniški pripravi prešel z več strelskimi divizijami in številnimi oklopniki na ozki fronti k napadu. Boji, ki so za sovjetske čete posebno izgub polni, so še v teku.

Boljševiki poizkušajo, da bi si severozapadno od Vitebska zopet osvojili v zadnjih dneh od nas osvojenе ozemlje, so bili deloma v protisunku zavrnjeni.

S severno od Nevelja se je izjalovil boljševiški napad s podporo oklopnikov.

Obalne baterije mornarice so obstreljevale pri Kronštatu v ledu se nahajajoča specialna boljševiška vozila in dosegla številne pogodke na neki motorni ladji.

Na južnoitalijanskem bojišču je sovražnik zapadno od Venafra ponovno napadel z nadmočnimi silami naše prednje straže. S hudimi krvavimi izgubami je bil odbit. Tudi severozapadno od Ortone so propadli številni sovražnikovi napadi pred našimi postojankami.

V opoldanskih urah 4. januarja so napadli severnoameriški bombniki kraje v severni in zapadni Nemčiji. Stanovanjski okraj mesta Kiel so bili ponovno cilj težkega terorističnega napada. Letalske obrambne sile so sestrelile po dosedanjih vesteh nad državnim ozemljem in nad zasedenimi zapadnimi ozemliji 29 letal, po večini štirimotornih bombnikov.

V zadnji noči so nekatera angleška nadlegovalna letala preletela zapadno in severno Nemčijo.

Nemška letala so v pretekli noči napadla posamezne cilje v južnovzhodni Angliji.

Boji na vzhodnem bojišču

Berlin, 5. Jan. DNB. Mednarodni informacijski urad poroča o položaju na vzhodnem bojišču:

Velika zimska bitka pri Zitomiru, ki jo je 24. decembra pričelo okoli 30 sovjetskih pehotnih divizij in 20 oklopnih uradov z največjo uporabo topništva, divja z nezmanjšano silovitostjo dalje. Vedno znova so boljševiki zaradi ogromne izgube ljudi in gradiva prisiljeni, da za nadaljevanje svoje zimske ofenzive dovajajo nove oddelke iz globine ter tako poizkušajo prodreti nemško fronto. Pri tem zasledujejo taktiko, da z manjšimi skupinami oklopnikov in premakljivimi pehotnimi oddelki prodrejo na mestih najmanjšega odpora ter tako dosežejo za hrbet nemške obrambe.

Boji na italijanskem bojišču

Berlin, 5. Jan. DNB. Mednarodni informacijski urad poroča o bojih v Italiji:

Včeraj so bili boji nekoliko živahniji. To se je videlo posebno v obojestranskem topniškem ognju na Apennin, v splošnem pa označuje bojno sliko izvidniški in napadalni oddelki nemških grenadirjev, ki so znani izkoriščati visoke snežne zamete in so pred včerajšnjim ponovno izvedli v anglo-ameriških bojnih vrstah in za njimi razdalna dela. Neki sovražnikov izvidniški oddelki je bil zapadno od Filijana spelan v neprehodno, gorsko ozino in zajet. Pri Arielli so izkoristile težke nemške baterije trenutni dober razgled in učinkovito obstreljevalce pokrete čet, zbifalše oklopnikov ter nemo municijsko in oskrbovalno skadišče angleške 8. armade in pri tem dosegli uničujoče uspehe. Na obalni cesti severozapadno od Ortone je bil odbit sovražnikov poizkus prodora, pri čemer sta bila sestreljena dva Shermanova oklopnika. Tudi ta ponosna operacija je bil žini obale, šesta v šestih dneh na istem mestu, naj bi na podlagi najdenega gradiva in izpovedi ujetnikov podarila Montgomeryju, ki je včeraj zapustil vrhovno noveljstvo angleške 8. armade, vsaj kakršen uspeh kot že ni močel s svojimi četami razpozati bojišča v Rimu. Četni premiki pri 8. armadi dokazujejo, da dovajajo ojačenja v svojo zadnjo luko. Isto leto pa velja tudi o ameriški 5. armadi Clarka, ki se tako v ozadju ka-

be. Istočasno pa poizkušajo v vdorih, ki so pod najmočnejšim obrambnim ogledom vseh vrst orožja, metati brez prizanašanja vedno nove pehotne oddelke, ki bi naj te vdore razširili in podaljšali v napadalne kline. V preminih, po večini ofenzivni obrambi je nemškimi četami uspelo, da so z elastičnim bojevanjem preprečile te sovjetske namere. Tudi v srednjem odseku je uspelo 3. januarja na področju pri Vitebsku preprečiti z izredno hudimi izgubami napadalca velkopoltni sovjetski obkolitveni manever in s silovitimi nemškimi protinapadi vreči nazaj severozapadno in južnovzhodno sovjetsko krilo. V ostalih odsekih vzhodnega bojišča so bili zgolj boji krajevnega pomena.

kor v prvih vrstah bojišča pripravlja za nove poizkuse prodora.

Nemške letalske sile so lapadale včeraj prometne zveze in sovražnikove čete med Mignano in Venafrom ter dosegle odlične uspehe. Uničenih je bilo večje število vozil in dva taborišča. V letalskih bojih in s protiletalskim topništvom je bilo včeraj nad bojiščem in nad ostalim italijanskim področjem uničenih skupaj 8 letal Anglo-Američanov.

Angleški opis bojev na italijanskem bojišču

Zeneva, 4. januarja. Vojni dopisnik angleškega tednika »News Review« takole opisuje boje na italijanskem bojišču: »Dan za dnem se bliska na vseh straneh te od usode neljubljene in političnih razlogov prične italijanske fronte na obeh straneh ogerij topov, prihaja do hudih bojov, v katerih so naši možje pobiti in od sovražnih izstrelkov raztrgani na kose, dočim se oni, ki odnesejo celo kožo, le za nekaj metrov približajo Rimu. V oblačnih jutrih se poizkušajo izmučiti vojaki naše 8. armade prebiti skozi uničujočo nemško obrambo, toda nato udari general Kesselring z divjo ofenzivo, v kateri uporablja pehoto in »groznega Hracija«, strasneja 6.7 cm topa, ki se ga vsi vojaki zelo boje.«

Nov uspeh nemških podmornic

Berlin, 4. Jan. DNB. Novi nemški podmorniški uspehi. Ki je Angleži v Američane stal 6 rušilcev in zvešal njihove izgube spremljevalnih ladij v zadnjih desetih dneh na 21 rušilcev, nudi mornariškemu dopisniku mednarodnega poročevalskega urada kapitanu bojne ladje Hansenu priliko za naslednje ugotovitve:

Ta novi uspeh vedno bolj jasno kaže, da nemške podmornice v zadnjem času močnejše in padajo zaščitne ladje ladijskih spremljevalcev ter imajo, kakor dokazujejo poročila, vedno večje uspehe. Napadi na spremljevalne rušilce imajo dva cilja: 1. uničenje največje rušilne podmorniškega nasprotnika in s tem »občutek« z najmodernejšimi sredstvi opremljenih, h trlin in izredno okretljivih bojnih enot, in 2. osvoboditev trgovskih ladij zaščitne spremljevalce, kar nudi često varne možnosti napadov. Oboje je nemškim podmornicam v zadnjem času uspelo v povečani meri. Podvoitev njihovih potopitev trgovskega brodarstva v decembru glede na številke v prejšnjem mesecu ter uničenje 18 rušilcev v kratkem razsegu govore jasneje, kakor vse anglo-ameriške govorice o odstranitvi podmorniške nevarnosti. Od 1. decembra 1943 je bilo potopjenih 24 rušilcev. Njihova posadka bi štela okrog 4000 mož, uničena tonaza pa predstavljala okrog 36.000 ton. Ker rušilce pri terpediranju zaradi torpedov topniške municije in vodnih bomb ki jih imajo na krovu, navadno dobesedno raznese v atome ni verjetno, da bi se moglo rešiti mnogo njihove posadke. Ako upoštevamo da so zavezniški v 1. 1943 izgubili skupno 66 rušilcev in korvet, so s tem izgubili 99.000 ton spremljevalne tonaze, ki rabi 10.000 raznih strokovno izvežbanih mornarjev. Poleg izgube tonaze so izgubili še okrog 600 do 650 torpednih cev in če se računata z vsako torpedno cev dva torpeda, še dvojno število tega dragocenega orožja. Nadalje je bilo na ta način uničenih nad 3.300 vseh vrst bomb okrog 400 do 12 cm in kakih 250 4 cm topov ter 500 strojnica. Z to pomeni ta boj proti zaščitenim lad'am ladijskih spremljevalcev z podmornicami več kot običajno dobljeno bitko. Izredno specialne tonaze, ki bo morala biti nadomeščena na škodo tonaze trgov-

skih ladij in sicer vsled pritiska razmer, bo zato dvojno učinkovit.

Razmerje sil v pomorski bitki ob Severnem rtu

Berlin, 4. januarja. DNB. Potem, ko se je umirila pretirana propaganda zavezniških komentatorjev v zvezi s potopitvijo »okopnice« »Scharnhorst« in je možen pregled vseh dogodkov lahko ugotovimo, da so imeli Anglosameričani le eno vodilno geslo pri svoji propagandi, »ramreč: »Hvala Bogu, da je te nevarnosti konec. To je priznal celo angleški kralj. Sodelavec »Interneta« je vprašal nekateri topniškega strokovnjaka, ki mu je dal naslednje »zanimive« podatke o pomorskih silah, ki so se spopadale v bitki pri Severnem rtu. Iz podatkov je razvidno, da je bila britanska premoč tri in pol krat več. Saj je bilo »osem angleških enot« 78.825 tonam, 268 topov, 66 »torpednih« cevni in 14 letal na krovu nasproti eni nemški ladiji s 26.000 tonami, 51 topovi, noben »torpedni« cev in le štiri letala na ladji. Te številke dokazujejo, kako zelo se je britanska »admiralita« po izkustvih s »Hoodom« bala nemške okopnice. Zato boj z njo pri takem razmerju sil n'kakor ni bil slaven za angleško mornarico.

Nemško mnenje o drugi fronti

Berlin, 3. Jan. DNB. V berlinskih političnih krogih odgovarjajo na vprašanje o odprtosti drugega bojišča, da se bodo morali Angleži in Američani — vojaško in politično presojeno — odločiti za izvedbo svojih invazijskih načrtov: a) ker so dšil svojo besedo; b) ker so v Moskvi zahtevali ustanovitve drugega bojišča kot pogovorne zveze z Anglosasi, in c) ker na sovjetski strani nujno rabijo vojaške razbremenitve z velikimi operacijami Angležev in Američanov v zapadni Evropi. Poleg tega, izjavljajo v Berlinu, Angleži in Američani ne bodo mogli prezeleti »akosti« nemških obrambnih priprav in izrednih težav take akcije, še manj pa seveda političnih nevarnosti, ki bo nujno izhajala iz ponosne invazije. Če se bodo kljub temu

zanjo odločili, morajo imeti poč zelo tehtne argumente, ki jih silijo k temu koraku.

Nemčije z letalskimi napadi ni mogoče premagati

Stockholm, 4. januarja. Letalski sodelavec »Stockholms Tidningen«, Wennerström, se bavi v daljšem članku z vprašanjem, ali bi bilo mogoče Nemčijo v prihodnjih mesecih z letalskimi napadi prisiliti k kapitulaciji. Po mnenju švedskih strokovnjakov ni verjetno, da bi bila decentralizirana nemška industrija ali pa dobro razviti nemški prometni sistem v tem času odločno prizadeta. Z rastočo zavezniško napadalno silo raste tudi moč nemške protiletalske obrambe in zlasti lovskega letalstva. Zavezniški sami označujejo moralo nemških lovcev kot prvostveno. Poleg tega ti piloti lahko pokažejo zelo visoko število sestrelitev. Ako bo to število naraslo, ni izključeno, da bo moralo vrhovno zavezniško letalsko poveljništvo upoštevati pri bombardiranju Nemčije gotovo previdnost in vzdržnost, kajti zavezniški nikakor ne smejo postaviti na kocko jakosti svojega bombniškega orožja in sicer glede na stalno pripravljenost na veliko invazijo. Pred to kravovo in izgub polno drugo fronto pa se v Zedinjenih državah in v Veliki Britaniji mnogi tresejo.

Letalski teroristični napad na Bolgarijo

Sofija, 5. januarja. Bolgarsko ozemlje je bilo včeraj ponovno cilj angloameriškega bombnega napada. Uradno poročajo: Dne 4. t. m. so preletela sovražnikova letala državno ozemlje in pri tem odrgla bombe na gotove kraje. Bile so žrtve med civilnim prebivalstvom in porušene in poškodovane stanovanjske hiše, med njimi ena bolnišnica in šola.

Reuterjeva resničnost

Bern, 4. Jan. DNB. Ugotavlja: Reuter je pričel v Berlinu bivajočim nevtralnimi dopisnikom potkati poročila, ki jih niso nikoli nap'sali. Tako je n. pr. 30. decembra prinesel neko vest iz Stockholma, po kateri naj bi nek nevtralni opilevec kratko po napadu na Berlin v sredo ponoči poslal stockholmskemu tisku kratko telefonsko poročilo o napadu. Takega poročila na nobeden izmed nevtrálnih dopisnikov ni nikoli pršal v Stockholm in v tamkajšnjem tisku tudi ni nikdar izšlo. S tem je nedvomno dokazano, da se je poslužil Reuter lažne vesti.

Danes 4. januarja je Reuter znova objavil domnevno poročilo berlinskega zastopnika »Aftonbladeta« o letalskem napadu na Berlin v noči na 2. januar. Tudi to poročilo ni bilo iz Berlina nikdar odposlano v Stockholm.

Eksplodizija na ameriškem rušilcu

Stockholm, 4. Jan. DNB. »United Press« naknadno javlja, da je bilo pri eksploziji ameriškega rušilca, ki se je pripetila severovzhodno od Sandy Hooka v newyorškem zalivu, ubitih najmanj 50 mornarjev. Število posadke ni bilo objavljeno, vendar je štela že v mirnem času nad 200 mož, v vojni pa brez dvoma še mnogo več. Ameriško mornariško ministrstvo je med tem objavilo, da je bilo rešenih 163 mož, izmed katerih jih je 108 ranjenih. Izjava o vzrokih eksplozije, katere žrtev so pričevanju rešenih mornarjev postali vsi na krovu se nahajajoči častniki, še ni bila podana.

Rooseveltove manevre razkrinkan

Zeneva, 5. Jan. DNB. Po treh letih in pol je bila končno razsvetljena skrivnostna zadeva, ki jo je l. 1940, na zasnovo Bele hiše uprizorila tedanja bolivijska vlada. Kakor znano, je hotela s ponarejenim pismom, ki ga je pripisovala nemškemu poslaniku Wendlerju, naprtili poslaniku pravno »nacističnega prevrata« s soudeležbo bolivijskega vojaškega atašea v Berlinu, majorja Belmontea. Ta pod pritiskom Bele hiše podvezti manever so tako Nemci kakor major Belmonte oziogalsi kot neroden in nesramen manever, s katerim so Zedinjene države upale, da bodo utegnile povečati svoje trgovske posle v Boliviji. Celo bolivijska javnost, kakor je razvidno iz izjave generalnega tajnika nove bolivijske vlade »Associated Press«, ni nikoli verjela takšni golufiji, ker je bila potvorb preveč očitna. Prejšnja vlada ni vzlic stalnim zahtevam tudi nikoli doprinesla dokaza za svoje trditve. »Navidezni« nacistični prevrat je bil samo komedija, ki si jo je izmislila vlada Penarande« je izjavil govornik sedanje bolivijske vlade, ki v ostalem tudi meni, da spada govorice, da so nekateri sedanjih novih mož bili v zvezi z domnevanim pučem nacijev, v kraljestvo baht.

Majski in Litvinov na novem položaju

Stockholm 5. Jan. Londonski »Daily Sketch« piše: »Sovjeti so pripravili, da osnujejo posebno komisijo z nalogo, da predložijo Stalinu predloge za sodelovanje pri reševanju problemov politične in gospodarske narave v Evropi. Predsedstvo tega odbora naj bi prevzel bivši poslanik v Angliji Majski, njegov namestnik pa bi bil bivši poslanik v Washingtonu Litvinov.« Značilno je, je Stalin izbral ta dva Žida za te dve mesti.

Srbsko zborovanje proti Titovim tolpam

Beograd, 5. Jan. V Kragujevcu je govoril na velikem narodnem zborovanju pravosodni minister Kujundžić v svojem govoru je objavil število krajev na nekdanjem zasednem področju komunističnega tolovaškega podalavara Tita v katerih je bilo vse srbsko prebivalstvo do poslednjega moža iztrebljeno. Več sto tisoč ljudi je postalo žrtev rovarskega dela Londona in Moskve. »Na nevarnost« je dejal govornik, »da hočejo dati Titovim tolpam značaj narodne vlade, lahko m odgovorimo samo z utrditvijo naše notranje fronte.«

Nemčija rešuje italijanske umetnostne zaklade

Rim, 4. Jan. DNB. Oklopna divizija »Hermann Goering« je danes na zgodovinskem trgu Venezia v Rimu izročila italijanski vladi 40 tovrstnih avtomobilov, natoženjen z umetniškimi zakladi, ki so jih edine divizije med bojem rešile z frančiškanskega samostana v Terniju in iz opatiije Monte Cassino. Gre za kulturno zgodovinsko dragocene predmete, slike, knjige, dokumente itd., ki jih je Italija ob vstopu v vojno prenesla na varno iz Neaplja in iz ostalih krajev v Terni in v Monte Cassino. Ko so postala ta področja bojne poljene, je izvršila oklopna divizija »Hermann Goering« svoje reševalno delo, ki ga je sovražnik stalno motil in s katerim ni zagotovila teh kulturnih dobrin le italijanskemu narodu, temveč tudi vsemu kulturnemu človeštvu. To reševalno delo se je z izročitvijo dragocenosti italijanski vladi danes zaključilo.

Milan, 4. Jan. DNB. Nemška zaščita umetnin v Italiji, ki je pred nekaj tedni v sodelovanju z italijanskimi pristojnimi krogi spravila na varno v Vatškano mesto kulturne zaklade benediktinskega samostana Monte Cassino,

je pričela s svojim delom tudi v Toskani. Izvršeni so bili potrebni ukrepi za prevoz dragocenih toskanskih umetnin iz njihovih desedanjih začasnih zaklonišč v varnejše kraje, ne da bi bile s tem umaknjene iz Toskane same. Na temelju teh načrtov bodo zavarovani tudi važni kulturni zakladi iz Livorna in Pise, kjer je kakor znano neka anglo-ameriška bomba povzročila že pomembno škodo na znamenitem pisarnskem Campo Santu. Pri zaščiti umetnin sodelujejo številni italijanski in nemški strokovnjaki.

Milan, 4. Jan. DNB. Anglo-ameriško repanje umetnin se v južni Italiji sistematsko nadaljuje. Pri tem gre po večini za zelo dragocene in nenadomestljive umetnostne zaklade iz antike ali pa iz kasnejših kulturnih dob. Tako je bilo iz okolice Neaplja odpelanih nad 5000 umetnin predmetov. Ako trdi sovražnik propaganda da bodo vse te kulturne dobrine v Angliji oziroma v Ameriki »spravljene na varno«, potem ve že vsi svet iz poročil iz istega vira, da so jih v resnici že pokupili židovski starinarji na javnih dražbah in z ogromnimi dobički prodali naprej.

Sovjetsko-poljski odnosi

Bern, 4. Jan. DNB. Švicarske poročevalske agencije je zaprosil poljske emigrantske kroge za točno izjavo o trenutnem političnem položaju. Izvedel je, da so v Teheranu res razpravljali o poljsko-sovjetskem vprašanju, prišlo pa ni do nikake rešitve. Zato je upravičeno trditi, da se je približala rešitev vprašanja sovjetsko-poljskih odnosov. Poljski krogi označujejo sovjetsko stališče v tem vprašanju kot togo. Nadalje poudarjajo, da ni trenutno nobenih pogajanj o poljsko-sovjetskih odnosih. Izkazalo se je z vsi jasnostjo, da v Moskvi vztrajajo na reviziji mej, ki so bile določene s svoččasno pogodbo in Rigi. Poljski emigrantski odbor je sicer vsak trenutek pripravljn normalizirati svoje odnose s Sovjetsko zvezo, s katero si želi prijateljskih odnosov, ter je pripravljen pustiti problem mej odprt do

mirovne konference, pač pa se ne čuti pooblaščenega za popuščanja v obmejnih vprašanjih in za dajanje koncesij tako dolgo, dokler bo emigrantska vlada na tujih tleh in ne bo mogla vprašati naroda. Sicer pa glede sovjetsko-poljskega vprašanja britanski uradni krogi ne vrše na poljsko vlado nikakega pritiska. Objavljeno je bilo tudi, da poljski min. predsednik ne bo odpotoval v Ameriko pred koncem januarja. Ta obisk ne bo sledil na poljsko, temveč na ameriško pobudo. Ameriški poslanik pri emigrantskem odboru Briddle je izročil poljskemu min. predsedniku dvakrat formalno povabilo ameriškega predsednika, in sicer že pred tehnersko konferenco. Predsednika Mikolajeviča bosta spremljala kvečjemu dva osebna prijatelja, ne bo pa z njim odpotoval nikak član vlade.

Kratke vesti iz vsega sveta

Stockholm, 4. januarja. General Montgomery je prišel v London, da bi prevzel svojo novo službo kot poveljnik britanskih invazijskih čet pod vrhovnim poveljstvom generala Eisenhowerja.

Rim, 4. januarja. Iz Casaliaria javljajo, da so angloameriške okupacijske oblasti izsledile fašistični odhor, ki je snoval odpor sardinskega prebivalstva proti tujim vsiljivcem. V zvezi s tem je angloameriška vojaška policija že aretirala 14 Sardincev.

Buenos Aires, 4. Jan. DNB. Šef 5. brazilskega vojaškega področja je izjavil v San Paulu, da bo Brazilija odposlala sedaj 3 do 4 divizije preko morja.

Amsterdam, 4. Jan. DNB. Britanska poročevalska služba javlja, da je v starosti 75 let umrl predsednik britanske laburistične stranke Caimley.

Amsterdam, 4. Jan. DNB. Britanska poročevalska služba javlja iz Ottawe, da je bil Charles G. Buston, dosedanj visoki komisar v Novi Fundlandiji imenovan za kanadskega visokega komisarja v Južni Afriki.

Madrid, 4. januarja. Španski dopisniki javljajo iz Algecirasa, da je v terek dopoldne priplulo v gibraltarsko luko okrog 190 zavezniških tovornih ladij in 1 bolniška ladja. V luki so že 1 britanska bojna ladja, 2 križarki in nekaj manjših enot.

Stockholm, 2. Jan. Z 2. januarjem je izpremenil organ švedske socialno-demokratske stranke »Social-Demokraten« svoj naslov »Morgentidningen«.

Amsterdam, 2. Jan. DNB. Po vesti londonskega radija je Čangkajske ob novem letu objavil svojim sodelavcem, da so dali zavezniški čungkingški vladi nalogo, naj izvrši veliki ofenzivo na azijski celnici, kitajska vojska pa še ni dovolj razvta ter se mora zato izvesti splošna mobilizacija.

Amsterdam, 2. Jan. DNB. Angleško ministrstvo za prekrbo z gorivi je napovedalo 10%no zmanjšanje premogovnih dobav vsem industrijskim podjetjem v Angliji. Kot utemeljitev navaja, da zahtevajo bližnje vojaške operacije nove ukrepe za štednjo s premogovnimi zalogi.

Novi veliki japonski uspehi

Tokio, 4. Jan. (Vzhodnoazijska služba DNB.) Kakor objavlja japonski glavni stan, so enote japonskega letalstva uničile v decembru nad bojišču v Kitajski, Burmi in Novi Gvineji okoli 470 sovražnikovih letal.

Tokio, 4. Jan. (Vzhodnoazijska služba DNB.) V nedeljo popoldne je oddelk kakih 30 japonskih bombnikov in lovcev napadel sovražne oddelke, ki so se izkrcali pri rtu Gumbi na severu polotoka Hukon. V nizkem poletu so napadla letala štiri ali pet sovražnih prevoznih ladij, izkrcane sovražnikove oddelke in so poškodovale manjši sovražnikov prevozni parnik, zadala izkrcanih oddelkom hude izgube in sestrelila 4 sovražne lovce.

Tokio, 4. Jan. (Vzhodnoazijska služba DNB.) Japonske čete so v bližini Cap Gloucester (Nova Britanija) v ponedeljek zvečer po drznem napadu napredovale v naskoku neko gorsko postojanko nasprotnika in nadaljevali sedaj svojo ofenzivo proti sovražnikovemu mostišču pri Natamu. Čete prve linije nasprotnika so bile potisnjene na obalni odsek.

Značilne ameriške ugotovitve

Stockholm, 5. januarja. Vojni informacijski urad v Washingtonu je po Reuterju izjavil v svojem najnovejšem poročilu: »Ni nobenih znakov, da menikajo Nemčiji in Japonciji vojne potrebnosti ali morala, da bi ne mogli še dolgo nadaljevati vojne.«

Nadalje značilno ugotavlja washingtonski vojni informacijski urad, da ima Nemčija velika letalstva, predvsem lovsko letalstvo, ter je njen položaj, kar se tiče proizvodnje premoga, gumij, nafte in letalskega bencina, zelo zadovoljiv. Nemško prebivalstvo dobiva dovolj živil in letina v l. 1943 je bila boljša kakor l. 1939. Japonciji je izzubila zgolj dvajsetino ozemlja, ki ga je imela pred enim letom. Ne primanjkujejo ji moške sile in z izjemo redkih predmetov ima dovolj surovin, da lahko vojno še dolgo nadaljuje.

Zaradi praznika jutrišnja številka »Jutra« ne bo izšla.

Hud udarec komunistični zaroti v Ljubljani

Odkrit srednji arhiv komunistične špijonaže — Deset-tisoč Ljubljancev na „Ikvidacijskem“ spisku

Ljubljana, 5. januarja. Varnostna služba policije in domobranstva je zadnja mesec čisto celotno obdobje hud udarec komunističnim terencem, ki tvorijo enega najvažnejših delov komunistične protinardne zarote v okolici so očiščeni že cel predeli, ki so tako postali za komunistična krkela nedostopni in si res ne upajo več vanje. A tudi v Ljubljani sami je bilo prijetih že več nevarnih komunističnih terenskih delavcev in je dobila komunistična zarotniška organizacija že mnogo hudih udarcev. Eden najtežjih ji je bil zadan preteklo nedeljo, ko je varnostna služba v hiši na vogalu gradice in Erjavčeve ceste odkrila nekako osrednje skladišče ljubljanskih terenskih organizacij. V roke ji je prišel ob tej priliki važen material, ki je v veliki meri zelo zanimiv tudi za širšo javnost. Značilno je dejstvo, da so našli v skladišču veliko število potnih in drugih legitimacij bivših italijanskih oblasti, zlasti vojaških. Vse te listine so bile opremljene že z vsemi potrebnimi uradnimi štampiljkami in podpisi. Treba je bilo pristaviti le še ime in osebne podatke, pa je komunistični kurir lahko mirno naslavljal bloke in potoval po pokrajini. Ni se ugotovljeno, ali so bile te listine ukradene ali pa so jih kar je bolj verjetno, zlasti v drugi polovici preteklega leta komunisti dobili kar direktno od svojih zaveznikov med badojčevci.

Zanimivo je tudi odkritje točno izdelanega načrta za zasedbo Ljubljane, če bi komunistična krkela prišla do tega, da jo izvedejo. Podrobno je določeno, kje se morajo oborožena krkela zbrati, koliko in s kakšnim orožjem na tem in koliko na drugem prostoru. Za vsak oddelek je postavljen nalog, kaj mora storiti in katera poslopja v mestu zasedati. Napovedano je tudi, s kakšnim odporom je treba pri tem računati na posameznih točkah. Seveda je odpor preračunan samo po fantaziji, kakor tudi sicer ta »zasedbeni načrt« ne prila v prav o kakem vojaškem znanju. Med prvimi postojankami, katere bi morala komunistična krkela zasedati, sta glavna pošta in vladna palača, s katerim se načrt še prav posebej bavi.

V skladišču je bil očitno osrednji arhiv komunistične špijonaže službe za Ljubljano. Arhiv obsega mnogo tisočev imen ljubljanskih prebivalcev iz vseh mestnih okrajev. Zbeleženi so v njem vsi, ki so jih smatrali komunisti za svoje nasprotnike. Iz zabeležb je razvidno, kako so v prejšnjih »dobrih« časih, ko so imeli med Ljubljance, zlasti med mladostjo, še več pristavev, komunisti špijoničili za vsakim nasprotnikom, kaj dela, kam hodi in s kom obuje. V kartoteki je skoro pol Ljubljane, pri čemer je značilno, da število preprostitih in siromašnih slovenskih ljudi daleč prevladuje nad številom pripadnikov

tkz. boljših slojev. Vse polno je v njej b. rakarjev, delavcev in pomočnikov, slug in n. žih nameščenec, vendar pa se na prvi pogled vidi, da je vsa kartoteka z imeni vred sestavljena zelo površno. Netočni so primki, še bolj netočna krstna imena. Pokliče je mnogokrat označen napačno ali pa sploh »zpuščen«, pač dokaz, kako površno so delali zaupniki terencev, ki so pošiljali svoja opazovanja o ljudeh, nad katere so bili poslani, centrali na majhnih lističih, v pisarni pa so potem podatke s teh listkov prenašali na kartoteko.

Vse v kartoteki navedene osebe bi se morale ob zavzetju Ljubljane »takoj likvidirati«. Na nekaterih kartotekah stoji opazka, da je bila likvidacija že naročena, in poleg te opazke pripomba »še neizvedeno«. V zvezi z večerj objavljeno okrožnico vrhovnega komunističnega krvnika Kl. drlica je odkritje te kartotekle nov dokaz, kako so le preveč resnične vešči, da bi komunisti, če bi se jim posrečilo zavladati v Ljubljani, tudi v mestu pomorili na deset-tisoče ljudi. Značilno je, da med obsojenci niso samo nasprotniki OF, temveč tudi mnogi njeni simpatizerji in sodelavci. Ki so iz tega ali onega razloga začeli kritizirati delo OF ali pa so kazili nezadovoljstvo nad pscameznimi njenimi ukrepi.

Tudi ta kartoteka, ki je posvečena izključno samo Slovencem in ni v njej nobene italijanske imena, vnovč dokazuje, kako stremi vsa komunistična akcija edino za tem, da bi komizem vladal v naših krajih in po pokolih vseh nekomunistov ustrahoval ostalo prebivalstvo. Zanimivo je tudi, da so od septembra lanskega leta dalje podatki večinoma bolj redki in vedno bolj površni. Mnogo terenskih delavcev, ki so opravljali »voj špijonični posel iz nekakega »zarotniškega sporta«, je takrat zanutilo Ljubljano, še večjemu številu od njih je izdajalska zveza badojčevcev in komunistov končno odprla oči: kar pa jih je še ostalo, so izgubili pogum, ali vsaj prejšnjo vneto. O tem pričajo tudi številne pripombe, da je ta ali oni terenski sodelavec »označen« s imeni kakor »Jakec«, »Tomaz«, »Frdo« »Smeti« itd. — postal »lene«, »boječ«, ali da »se mu ne ljubi« itd. Za nekatere mestne okraje, zlasti s periferije po septembru slovi in nobenih novih podatkov. Kar prica, da je komunistična terenska služba za te predele že odpovedala. Novi udarec, ki ji je bil zadan v nedeljo, jo bo gotovo še bolj oslabil in ohromil v vsem mestu. Varnostni službi je treba k lepemu uspehu samo čestitati. Neizprosno bo še dalje zasledovala komunistično rovarjenje v Ljubljani, dokler ne bo popolnoma iztrebljeno in ne bo tudi Ljubljani postala za komunistične teroriste enako nedostopen teren, kakršno so sedaj očističili predeli okolice.

Naredba o izročitvi pretiskanih poštinih znamk v pr. net

Na podlagi odstavka 2. § 48 zakona o pošti, telegrafu in telefonu z dne 16. julija 1931. in na podlagi člena I. naredbe o upravljanju Ljubljanske pokrajine z dne 20. septembra 1943, št. 4. Službeni list št. 273/86 iz 1943. o d. rejam:

Pokrajinska direkcija pošte, telegrafa in telefona v Ljubljani naj da v promet dosedanje poštne znamke s pretiskom, kakor sem odobril s svojim odlokom P. T. št. 14266/43. od 15. decembra 1943.

Dosedanje znamke bodo po tem pretiskane z grbom Ljubljanske pokrajine, torej z orlom Vojvodine Kranjske in napisom »LJUBLJANSKA POKRAJINA — PROVINZ LAIBACH« oziroma »PROVINZ LAIBACH — LJUBLJANSKA POKRAJINA«.

V promet pridejo naslednje znamke:

- 1) Frankovne znamke z nominalnimi vrednostmi po lir 0,05, 0,10, 0,15, 0,20, 0,30, 0,35, 0,50, 0,75, 1.—, 1,25, 1,75, 2.—, 2,55, 5.—, 10.—, 20.—, 25.—, 50.— in ekspresna frankovna znamka po 1,25 lir.
- 2) Letalske znamke z nominalnimi vrednostmi po lir 0,25, 0,50, 0,75, 1.—, 2.—, 5.—, 10.— in ekspresna letalska znamka po 2.— lir.
- 3) Portovne znamke z nominalnimi vrednostmi po lir 0,05, 0,10, 0,20, 0,25, 0,30, 0,40, 0,50, 1.— in 2.—.

Razen teh znamk pridejo v promet tudi dobrodelne znamke za zimsko pomoč, za s.rote, za brezdomce in za Slov. Rdeči križ.

Dobrodelne znamke z označbo »ZIMSKA POMOČ — WINTERHILFE« ali »WINTERHILFE — ZIMSKA POMOČ« bodo imele pretisk na letalskih znamkah nominalnih vrednosti po lir 0,25, 0,50, 0,75, 1.—, 2.— in 5.— ter skupnim pribitkom 100 lir.

Iste znamke z enako nominalno vrednostjo in enakim pribitkom bodo pretiskane z označbo »SIROTA — DEN WAISEN« ali »DEN WAISEN — SIROTA«.

Obe frankovni ekspresni znamki po lir 1,25 in 2,50 bosta za dobrodelni označeni s pretiskom »BREZDOMCEM — DEN OBDACHLOSEN« oziroma »DEN OBDACHLOSEN — BREZDOMCEM« ter vsaka z vrednostjo pribitka 50 lir.

Z rdečim križem in označbo enakega pribitka bosta obe znamki pretiskani za korist Slovenskega Rdečega križa.

Ta naredba stopi v veljavo z dnem objave v Službenem listu šefa pokrajinske uprave v Ljubljani.

Ljubljana, 28. decembra 1943. Prezident pokrajinske uprave div. general Rupnik s. r.

Kazni zaradi prestopkov predpisov o zatamniti

V dobi od 26. decembra do 4. januarja 1944 so bili kaznovani zaradi prekrška zatamnjenih predpisov:

Marinčič Angela, frizerka, Vošnjakova ulica 10; Bajda Marija, trgovka, Pred škofijo 16; Mlinar Jurij, trgovec, Vodnikov trg 3; Ševnjik Marijan, trgovec, Stari trg št. 7; Travn Pavla, trgovka, Vošnjakova 4; Kosekovič Nazin, slaščičar, Mestni trg 17; Zan Ivan, mesar, Bohoričeva 11; Baic Anton, gostilničar, Marenčičeva 5; Bonač Boža, trgovka, Selenburgova 7; Polajnar Leopold, kavar, S. Petra nasip 1; Baho-vac Srečko, trgovec, Kongresni trg 4; Me-

Ausführungsbestimmungen

zur Verordnung des Obersten Kommissars in der Operationszone »Adriatisches Küstenland« vom 19. Oktober 1943, über die Abänderung der Disziplinarvorschriften für Richter, Staatsanwälte, Advokaten und öffentliche Notare in der Provinz Laibach.

Die Stillegung des Obersten Gerichtshofes und der Obersten Staatsanwaltschaft in Laibach hat die Abänderung der Disziplinarvorschriften für Richter, Staatsanwälte, Advokaten und öffentliche Notare notwendig gemacht.

Auf Grund der mir erteilten Ermächtigung (Art. 7 der Verordnung des Obersten Kommissars vom 19. Oktober 1943) verfüge ich daher für die Dauer der Stillegung des Obersten Gerichtshofes und der Obersten Staatsanwaltschaft in Laibach wie folgt:

1.) Der Artikel 28 — I, II des Richter-gesetzes vom 8. Jänner 1929 (Amtsblatt Nr. 7 vom 8. Jänner 1929) wird abgeändert und hat zu lauten:

»In Disziplinarangelegenheiten gegen die Richter aller Gerichte der Provinz Laibach, mit Ausnahme der Disziplinarangelegenheiten gegen den Oberlandesgerichtspräsidenten, entscheidet in erster Instanz das Disziplinargericht beim Oberlandesgericht in Laibach. Es besteht aus dem Präsidenten des Oberlandesgerichtes und seinem Stellvertreter und aus 4 Mitgliedern und 4 Ersatzmitgliedern aus der Reihe der Richter des Oberlandesgerichtes Laibach.

In Disziplinarangelegenheiten gegen die Richter aller Gerichte in der Provinz Laibach in zweiter Instanz und in Disziplinarangelegenheiten gegen den Oberlandesgerichtspräsidenten (gegen diesen in erster und letzter Instanz) entscheidet die Plenarsitzung des Oberlandesgerichtes Laibach.

2.) In Disziplinarangelegenheiten gegen den Oberlandesgerichtspräsidenten (Art. 32-I Richt. Ges.) pflegt die Voruntersuchung ein vom Leiter der Justizabteilung beim Deutschen Berater in Laibach für den Einzelfall bestelltes Organ.

3.) In Disziplinarangelegenheiten gegen den Oberstaatsanwalt in Laibach (§ 18-I des Gesetzes über die Staatsanwaltschaft vom 21. März 1929, Amtsblatt Nr. 73, vom 28. März 1929) entscheidet in erster und letzter Instanz die Plenarsitzung des Oberlandesgerichtes Laibach. Als Ankläger fungiert jenes Organ, das für den Einzelfall vom Leiter der Abteilung Justiz beim Deutschen Berater in Laibach hiezu bestellt wird.

4.) § 93 — III des Advokaten-gesetzes vom 17. März 1929 (Amtsblatt Nr. 65 vom 19. März 1929) wird abgeändert und hat zu lauten:

»Für die Entscheidung über Berufungen und Beschwerden ist das Oberlandesgericht Laibach zuständig.«

5.) § 102 — I des Advokaten-gesetzes wird abgeändert und hat zu lauten:

»Das Oberlandesgericht Laibach entscheidet in Disziplinarangelegenheiten gegen die Advokaten und Advokatskandidaten zusammen mit Advokaten als Richtern in einem Senate der aus dem Präsidenten des Oberlandesgerichtes Laibach und je zwei Mitgliedern aus dem Advokatenstande der Provinz Laibach besteht.«

6.) § 77 — I, letzter Satz des Gesetzes über die öffentlichen Notare vom 11. September 1930 (Amtsblatt Nr. 220 vom 26. Sept. 1930) wird abgeändert und hat zu lauten:

»... in zweiter Instanz die Plenarsitzung des Oberlandesgerichtes Laibach.

7. Alle übrigen Disziplinarvorschriften in den Artikeln 28 bis 54 des Richter-gesetzes, § 18 des Gesetzes über die Staatsanwaltschaft im Kapitel IX und X des Advokaten-gesetzes und in den §§ 183 bis 210 des Ges. über die Notare werden sinngemäss unter Berücksichtigung der Abänderung in der Organisation der Gerichte und der Staatsanwaltschaft angewendet: An Stelle des Disziplinargerichtes beim Obersten Gerichtshof tritt das Disziplinargericht des Oberlandesgerichtes Laibach. An Stelle der Plenarsitzung des Obersten Gerichtshofes tritt die Plenarsitzung des Oberlandesgerichtes Laibach. Der Oberstaatsanwalt in Laibach vertritt in Disziplinarangelegenheiten die Anklage in erster und zweiter Instanz.

8. Diese Ausführungsbestimmungen treten in dem 1. Jänner 1944 in Kraft.

Triest, 8. Dezember 1943.

Der Leiter der Justizabteilung: Dr. Paul Messner, e. h.

Ausführungsbestimmungen

zur Verordnung des Obersten Kommissars vom 19. Oktober 1943, betreffend die Verhütung missbräuchlicher Ausnützung von Vollstreckungsmöglichkeiten in der Provinz Laibach.

Um der missbräuchlichen Ausnützung von Vollstreckungsmöglichkeiten (Exekutionen) in der Provinz Laibach, insbesondere von solchen auf Räumung von Wohnungen und Geschäftsräumen oder durch Pfändung und Überweisung von Gehalts- und Lohnbeträgen entgegenzutreten, erlasse ich zur Ergänzung der bestehenden gesetzlichen Vorschriften nachstehende Ausführungsbestimmungen:

Artikel 1. Auf Antrag des Schuldners kann das Vollstreckungsgericht (Exekutionsgericht) Massnahmen der Vollstreckung jeder Art — auch wenn ihnen sonstige gesetzliche Vorschriften nicht entgegenstehen — ganz oder teilweise aufheben, untersagen oder zeitweilig aussetzen, wenn sich nach Prüfung aller Umstände des Falles, insbesondere auch eines berechtigten Schutzbedürfnisses des Gläubigers, dessen Vorgehen gegen den Schuldner als eine gesundes Empfinden grübelnd widersprechende Härte darstellt.

Artikel 2. War dem Schuldner die rechtzeitige Anrufung des Vollstreckungsgerichtes (Exekutionsgerichtes) nicht möglich, so kann der Gerichtsvollzieher die Zwangsvollstreckung (Exekution) bis zur Entscheidung des Vollstreckungsgerichtes (Exekutionsgerichtes) aufheben, wenn ihm das Vorliegen der Voraussetzungen nach Art. 1 glaubhaft gemacht wird.

Artikel 3. Anordnungen der im Artikel 1 bezeichneten Art kann das Gericht ändern oder aufheben, wenn dies nach der Lage der Verhältnisse geboten erscheint.

Artikel 4. Die Ausführungsbestimmungen treten mit dem 15. 12. 1943 in Kraft.

Triest, am 9. 12. 1943.

Der Leiter der Justizabteilung: Dr. Paul Messner, e. h.

Izvršilne določbe

k naredbi Vrhovnega komisarja na operacijskem področju »Adriatsko primorje« z dne 19. oktobra 1943 o spremembah disciplinskih predpisov za sodnike, državne tožilce, advokate in javne notarje v Ljubljanski pokrajini.

Ustanovitev poslovanja Vrhovnega sodišča in Vrhovnega državnega tožilstva v Ljubljani je izvajala potrebo spremeniti disciplinske predpise za sodnike, državne tožilce, advokate in javne notarje.

Na podstavi podeljenega mi pooblastila (št. 7. naredbe Vrhovnega komisarja z dne 19. oktobra 1943) odrejam tedaj za čas ust vitve poslovanja Vrhovnega sodišča in Vrhovnega državnega tožilstva v Ljubljani sledeče:

1. Člen 28 — I, II zakona o sodnikih z dne 8. januarja 1929 (Službeni list št. 7 z dne 8. januarja 1929) se spremeni in se mora glasiti:

»V disciplinskih zadevah proti sodnikom vseh sodišč Ljubljanske pokrajine z izjemo disciplinskih zadev proti predsedniku apelacijskega sodišča odloča v prvi stopnji disciplinsko sodišče pri apelacijskem sodišču v Ljubljani. Le-to obstoji iz predsednika, apelacijskega sodišča ali njegovega namestnika ter iz štirih članov in štirih namestnikov iz vrst sodnikov apelacijskega sodišča v Ljubljani.

»V drugostopni disciplinskih zadevah proti sodnikom vseh sodišč v Ljubljanski pokrajini ter v disciplinskih zadevah proti predsedniku apelacijskega sodišča (proti temu v prvi in drugi stopnji) odloča plenarna seja apelacijskega sodišča v Ljubljani.«

2. V disciplinskih kazenskih zadevah proti predsedniku apelacijskega sodišča (št. 32-I zakona o sodnikih) vrši predpreiskavo organ, ki ga postavi vodja pravosodnega oddelka pri nemškem svetovalcu v Ljubljani za vsak primer posebej.

3. V disciplinskih zadevah proti vrhovnemu državnemu tožilcu v Ljubljani (§ 18-I zakona o državnih tožilih z dne 21. marca 1929, Službeni list št. 73 z dne 28. marca 1929, pravilno Uradni list št. 138-38 z dne 11. aprila 1929) odloča v prvi in drugi stopnji plenarna seja apelacijskega sodišča v Ljubljani. Kot tožilec nastopa organ, ki ga postavi za vsak primer posebej vodja pravosodnega oddelka pri nemškem svetovalcu v Ljubljani.

4. § 93-III zakona o advokatih z dne 17. marca 1929 (Službeni list št. 65 z dne 19. marca 1929) se spremeni in se mora glasiti:

»Za odločanje o pritožbah in pritožbah je pristojno apelacijsko sodišče v Ljubljani.«

5. § 102-I zakona o advokatih se spremeni in se mora glasiti »Apelacijsko sodišče v Ljubljani odloča v disciplinskih zadevah proti advokatom in advokatskim pripravkom skupaj z advokati kot sodniki v senatu, ki obstoji iz predsednika apelacijskega sodišča v Ljubljani ali njegovega namestnika ter iz dveh članov apelacijskega sodišča v Ljubljani in iz po dveh članov iz advokatskega st. mu Ljubljanske pokrajine.«

6. § 77-I, zadnji stavek zakona o javnih rotarjih z dne 11. septembra 1930 (Službeni list št. 220 z dne 26. septembra 1930) se spremeni in se mora glasiti:

»... v drugi stopnji plenarna seja apelacijskega sodišča v Ljubljani.«

7. Vsi drugi disciplinski predpisi v členih 28 do 54 zakona o sodnikih, § 18 zakona o državnih tožilih, v poglavlju IX in X zakona o advokatih in v §§ 186 do 210 zakona o notarjih se uporabljajo smiselno ob upoštevanju izprememb v organizaciji sodišč in državnega tožilstva. Na mesto disciplinskega sodišča pri vrhovnem sodišču stopi disciplinsko sodišče apelacijskega sodišča v Ljubljani. Na mesto plenarne seje vrhovnega sodišča stopi plenarna seja apelacijskega sodišča v Ljubljani. Vsi državni tožilci v Ljubljani zastopa obtožbo v disciplinskih zadevah v prvi in drugi stopnji.

8. Te izvršilne določbe stopijo v veljavo s 1. januarjem 1944.

Trst, 8. decembra 1943.

Vodja pravosodnega oddelka: Dr. Paul Messner, s. r.

Izvršilne določbe

k naredbi Vrhovnega komisarja z dne 19. oktobra 1943 o preprečevanju zlonamerne izkoriščanja izvršilnih možnosti v Ljubljanski pokrajini.

Zaradi preprečevanja zlonamerne izkoriščanja izvršilnih naslovov (eksekucijskih naslovov) v Ljubljanski pokrajini, posebno takih za izpraznitev stanovanj in obrtnih prostorov ali za rušev in predkaz prejemkov in plačil, izdaja v dopolnitev obstoječih zakonitih predpisov sledeče izvršilne določbe:

Čl. 1. Izvršilno sodišče (eksekucijsko sodišče) more na predlog dolžnika ukrepe za izvršbo vsake vrste — tudi, če jim ne nasprotujejo siceršnje zakonite določbe, — v celoti ali deloma razveljaviti, preprečevati ali začasnno odložiti, če se po pretresu vseh okoliščin, zlasti upravičene potrebe po zaščiti upnika pokaže, da je njegov nastop proti dolžniku tržota, ki težko nasprotuje zdravemu občutku.

Čl. 2. Če dolžniku ni bilo mogoče pravočasno obrniti se na izvršilno sodišče (eksekucijsko sodišče), more sodni izvršilni organ »zvržbo (eksekucio)« odgoditi do odločbe izvršilnega sodišča (eksekucijskega sodišča), če se mu verjetno izkaže, da so dani predpogoji po čl. 1.

Čl. 3. Odredbe v členu 1 omenjene vrste more sodišče spremeniti ali razveljaviti, če je to po stanju razmer umestno.

Čl. 4. Izvršilne določbe stopijo v veljavo s 15. XII. 1943.

Trst, 9. decembra 1943.

Vodja pravosodnega oddelka: Dr. Paul Messner, s. r.

Ste že kaj prispevali za Zimsko pomoč?

Uspeh Zimske pomoči bo merilo ne le za naš socialni čut, temveč tudi za našo narodno zavest. Vsak naj zato prispeva, kolikor si more utrgati!

Gospodarstvo

Plačevanje samoupravnih doklad na uslužbenki davek

Davčna uprava v Ljubljani razglasa: »Vsi delodajalci, ki zaposlujejo osebe nad 20 uslužbenecv morajo plačevati uslužbenki davek mesečno in ga s predpisanim seznamom odvajati do 15. prihodnjega meseca davčni upravi. Prav tako morajo mesečno plačevati uslužbenki davek tudi državne in samoupravne institucije in osebe ter podjetja, ki so načeloma zavezane družbenemu davku, četudi so ga trajno ali začasnno oproščene. Vsi delodajalci, ki morajo mesečno plačevati uslužbenki davek, morajo do 25. t. m. to pisмено javiti davčni upravi. Ost li delodajalci pa morajo plačevati uslužbenki davek četrtletno in ga s predpisanim seznamom odvajati davčni upravi do 15. aprila za I. četrtletje, do 15. julija za II. četrtletje, do 15. oktobra za III. četrtletje in do 15. januarja za IV. četrtletje.

Uslužbenki davek mora delodajalec otegniti ob vsakem izplačilu plač ali med in ga mora hraniti, da ga odvede davčni upr. vl.

Samskim nameščencem, ločenim, vdovcem brez otrok, vsem v starosti od 30 do 60 let morajo s. u. u. delodajalci poleg uslužbenkega davka odtegovati in odvajati samski davek po tabeli, ako presegajo prejemki 950 lir mesečno.

Samoupravne doklade se ne plačujejo na naslednje uslužbenke prejemke: pri uslužbenih brez otrok do vključno 1593 lir mesečno ali 387 60 lir tedensko; pri uslužbenih z 1 otrokom do vključno 1615 lir mesečno ali 392 35 lir tedensko; z 2 otrokoma do vključno 1634 lir mesečno ali 397 10 lir tedensko; s 3 otroci do vključno 1653 lir mesečno ali 401 85 lir tedensko; s 4 otroci do vključno 1672 lir mesečno ali 406 60 lir tedensko; s 5 otroci do vključno 1691 lir mesečno ali 411 34 lir tedensko in s 6 otroci do vključno 1710 lir mesečno ali 416 10 lir na teden.

Uslužbenki davek na prvi navedene prejemke znaša mesečno 86 64 lir, tedensko pa 21 66 lir ter je prost samoupravnih doklad. Ako pa so prejemki višji in znaša davek več kot 86 64 lir mesečno ali 21 66 lir tedensko, tvori presežek osnovo za odmero samoupravne doklade.

Primer: Uslužbenec brez otrok ima mesečno plačo 1720 lir. Uslužbenški davek znaša na ta znesek 101 08 lir manj; 86 64 ost ne 14 40 lir. Ta poslednji znesek je potrjen samoupravni dokladi.

Dokler ne bo znan novi odstotek samoupravnih doklad, se plačujejo samoupravne doklade po lansoletni višini, to je 165 odstotkov.

Pri prejemkih preko 20 000 lir letno, se plačuje še mestni socialna davščina po dosedanji tabeli. Prispevek za obrambni in bežnostni sklad se plačuje v dosedanji zmeri.

Davčni knjižice letos ni treba predlagati davčni upravi v pregled, nač pa naj jih hvarijo delodajalci za pregled po finančni kontroli.

Pripomočki za izračunavanje in tiskovine za odvajanje davka se dobe pri davčni upravi Ljubljana mesto, Vodnikov trg 5 v sobi 7, II. nadst.

GOSPODARSKE VESTI

== Proračun Srbije za leto 1944. Iz Beograda poročajo, da so objavljeni podatki o proračunu Srbije za leto 1944. V proračunu je predvideno 9,88 milijarde dinarjev dohodkov in izdatkov (lani 8,48). Donos neposrednih davkov je predviden v višini 3072 milijonov (lani 2846), donos carin in taks pa v višini 1930 milijonov (1270), medtem ko je predvideno, da bo znašal čisti presežek državnih monopolov 2,5 milijarde dinarjev (2,7).

== Slovaška klirinška dobroimetja v Nemčiji. Slovaški finančni minister je dobil od parlamenta pooblastilo, da slovaška država prevzame od Slovaške narodne banke del klirinških terjatev v markah. Pri tem gre za odkup zneska do 1,26 milijarde Ks. Vrh tega so državna podjetja nakupila na ta račun obratnega kapitala za 200 milijonov Ks klirin. mark. Končno je prejel finančni minister pooblastilo, da iz državnih sredstev izda 400 milijonov Ks za predjume na taka klirinška vplačila, kjer gre za nakazila slovaških delavcev, zaposlenih v Nemčiji in za nakazila nemških bolniških blagin, za nakazila rent in odškodnin delavcem, ki so bili zaposleni v Nemčiji.

Huda železniška nesreča v Španiji

Madrid, 4. jan. DNB 80 km od Leona se je v ponedeljek popoldne pripetila huda železniška nesreča. Pri izhodu iz predora sta trčila osebni in manjši zbiralni vlak. Več vagonov osebnega vlaka, ki so bili v predoru, se je vnelo in potniki so bili možno rešiti se. Po dotedanjih ugotovitvah je bilo 26 mrtvih in 61 deloma hudo ranjenih. Nesreča je nastala, ker so odpovedale zavore osebnega vlaka. Takoj za to nesrečo se je pripetila druga. Trčila sta skupaj prejemalni in nasproti prihajajoči prevoznik vlak, ker so odgovorili signali. Več tovornih vagonov je skočilo s tira. Trčila so bile ubite.

Umrl nam je naš ljubljani so-prog, oče, brat in stric, gospod

Franc Poljanšek

policijski nadstražnik v pokoju

Pogreb nepoznanega pokojnika bo v petek, dne 7. t. m. ob 3. uri popoldne z žal. kapele sv. Krištofa k Sv. Križu.

Ljubljana, dne 5. januarja 1944

Zaljubljeni: Franciška, soproga; Brigita, Pavla, Vera, hčerke in ostalo sorodstvo.

Rojstvu, smrti in poroke v Ljubljani

V skladu z navado, da delamo ob novem letu razne bilance, smo se po reporterski dolžnosti zanimali, kako so se lani Ljubljani rodili, umirali in poročili. V vodnjaku življenja, iz katerih so vse številke najbolj natančno razvidne, so nas ljubljanske sprejeli in nam pomagali z vsemi podatki. Gospodje župniki so že vajeni na našo radovednost iz preteklih let, zato k željo za naše dolžnosti polno razumevanje.

Poglejmo najprej seznam rojstev, smrti in porok v naši najstarejši župniji.

Šempetrska župnija

Rojstva: 423 rojstev. Rodilo se je 225 dečkov in 198 deklic. Kot zanimivost naj povemo, da je zagledalo luč sveta 5 parov dvojčkov, 6 nezakonskih otrok, 6 novorojenčkov pa je bilo ob rojstvu že mrtvih. Doma se je rodilo zelo malo otrok, in sicer le 37. Vsi drugi so se rodili v bolnišnicah in sanatorijih. V poročniški splošne bolnice so pomagali na svet 143 otrok iz šempetrskih župnij. V sanatorijih Leonišču, Slajmarjevem domu in Emoni pa se je rodilo skupno 243 otrok, ki so vsi vpisani v šempetrskih rojstnih matičah, čeprav niso vsi šempetrski župljani. Od skupnega števila 423 rojstev gre v korist šempetrske župnije 245 otrok, in sicer 122 dečkov in 123 deklic.

Iz mrtiške knjige smo posneli, da je lani umrlo v šempetrski župniji 324 oseb. Na domovih jih je umrlo 96, v splošni bolnici 76, v zavodu za novotvorbe 29, v mestnem zavodu za onemoglosti 48 in v sanatorijih 56. Nasilne smrti je umrlo 19 ljudi. Med umrlih je bilo 161 moških in 163 žensk. Na domačo župnijo jih odpade skupno 192. In sicer 94 moških in 98 žensk.

Primerjava med številom rojenih in umrlih nam kaže, da je šempetrska župnija letos še vedno pozitivna. Prirastek znaša 53 ljudi, 29 moških in 24 žensk.

Med umrlih so mnogi dosegli visoko starost. V starosti nad 60 let je umrlo 55 ljudi, nad 70 let 65, nad 80 let 46, šest pa jih je doseglo 90 in še več let. Najstarejši lani umrli župljan je bil Ivan Vičič, ki je dosegel starost 94 let.

Največ ljudi je pobrala starostna oslabele. Visoko je tudi število umrlih za rakom. Med vrziki smrti se navaja starostna oslabele 56krat, rak 54krat, jetika 21krat in kap 16krat.

Poročilo se je lani v šempetrski župniji 126 parov, to je 30 manj kakor v letu 1942. In skoraj trikrat manj kakor v mirnih časih. Iz drugih župnij je prišlo 18 parov. 4 domači pa so se šli poročiti drugam. En zakon je bil poveljavljen.

Stolna župnija

V stolni župniji se je lani rodilo 24 otrok, 9 dečkov in 15 deklic. Bistven primer in znamenje časa je, da ni bil noben otrok rojen doma. Vsi so se rodili v ženski bolnici, oziroma v Slajmarjevem domu in v drugih sanatorijih.

Umrlo je skupno 32 župljanov, od tega 16 doma, 16 pa v bolnici in sanatorijih. Najstarejša župljanka, ki je lani umrla, je bila Alojzija Rakovčeva, ki je dopolnila 92 let. Otroka sta umrla dva. Kot vzrok smrti je v 8 primerih vpisana jetika, v 4 rak, za ostalelo stopo umrlo 4 osebe, za kapo pa ena. Povprečna starost lani umrlih znaša 61 let.

V stolnici se je lani poročilo 22 parov. Pet jih je prišlo k poroki v stolnico iz drugih ljubljanskih župnij, dve dvojici pa sta prišli iz župnij izven Ljubljane. Najstarejši ženin je imel 49 let, najstarejša nevesta pa 40 let. Najmlajši ženin je bil star 22 let, najmlajša nevesta pa 19 let. Vdovec se je poročil samo eden, vdova se ni poročila nobena. Oklicanih je bilo 33 dvojic.

O verskem življenju pravi poročilo, da je na obisk stolnice vplivala zlasti podoba brezjanske Matere božje. Še nobeno leto ni noben ljubljanski škof tolikokrat govoril v stolnici kakor škof dr. Rožman. Pri vsaki njegovi pridigi so verniki napolnili stolnico do zadnjega kotička.

Župnija Marijinega oznanjenja

Ta župnija je med mešani bolj znana po imenu franciškanke župnije, ker vodi župno cerkev očetje franciskani. Rodilo se je lani v župniji skupno 140 otrok. Med dečki in deklicami je vladalo ravnotežje, vsakih se je rodilo po 70. Kakor v drugih župnijah, se je tudi v franciškanški rodilo zelo malo otrok doma. Kronika

navaja le 10 takih rojstev. V ženski bolnici se je rodilo 81 pripadnikov franciškanke župnije, v sanatorijih pa 51. Med rojenimi je bilo 5 nezakonskih.

Umrlo je po podatkih mrtiške knjige 105 župljanov, 52 moških in 53 žena. Doma jih je umrlo 52, v bolnici in sanatorijih pa 53. Najstarejši je dosegel 96 let, najstarejša pa 93 let. Najmlajši je umrl star 11 let; najmlajša pa 8 mesecev. Kronika beleži tudi dva samomora.

V prejšnjih časih je slovela franciškanška cerkev po poroki novorojenčkov od drugega. Sedaj imajo med poročenimi veliko večino domače dvojice. Lani je bilo oklicanih v franciškanški župni cerkvi 118 parov, poročilo pa se jih je 109. Med njimi je bilo 91 domačih, 18 pa tujih. Osem dvojic se je poročilo v drugih cerkvah. Najstarejši ženin je bil star 77 let, najstarejša nevesta pa 55 let. Najmlajši ženin je štel 21 let, najmlajša nevesta pa 18.

Trnovska župnija

Trnovske župne knjige nam povedo, da se je v tej naobsežnejši ljubljanski župniji lani rodilo 129 otrok, 46 manj kakor predlanskim. Največ se jih je rodilo v ženski bolnici, in sicer 92 v Slajmarjevem domu, 21 doma, 15 in v Leonišču 1. Med novorojenimi je bilo 67 dečkov in 62 deklic.

Umrlo je 90 oseb, 19 manj kakor predlanskim. Največ jih je umrlo v bolnici, in sicer 51, doma 32, v Slajmarjevem domu 4, v Leonišču 1, smrtno ponesrečila pa sta se 2. Mož je umrlo 52, žena pa 38. Razmeroma malo je umrlo otrok, do 10 leta starosti le 6. V starosti od 70 do 80 let je umrlo 21 trnovskih župljanov, od 80 do 90 let 6, nad 90 pa trije.

Poročilo se je lani v trnovski župni cerkvi 58 dvojic. Tudi porok je bilo manj kakor v predlanskem letu, ko jih je bilo 76. Doma se je poročilo 52 dvojic, zunaj pa 6. Najstarejši ženin je bil star 73 let, najmlajši pa 22. Najstarejša nevesta je bila stara 44 let, najmlajša pa 17.

Župnija sv. Antona na Viču

Matične knjige življenja in smrti viške župnije nam povedo naslednje zanimivo, ti iz lanskega leta:

Oklicanih je bilo lani 57 dvojic, 9 manj kakor predlanskim. Doma se je poročilo 41 dvojic, drugi so se šli poročiti drugam. Najmlajša lanska nevesta se lahko pohvali, da je štela komaj 18 let, najstarejši ženin pa je bil kljub 66 letom pripavljen sprejeti nase zakonski jarem. Ker je bilo

Umirajoča inteligenca

Ameriški list »Saturday Evening Post« podaja pretresljivo sliko umiranja kitajske inteligence v Čungkingu. Poročevalci za Vzhodno Azijo Ernest Hamer takele popisuje stanje in položaj teh obžalovanih vrednih ljudi:

Dijaki stanujejo v nizkih kočah iz flocice in blata. Njih bivališča so popolnoma brez ventilacije. Dijaki morajo spati na ležiščih drug nad drugim ter jim mora zadostiti stisnjeni prostor tudi za obleko in knjige. Na temnih hodnikih med ležišči se suši njih spodnja obleka, katero sami perejo in sušijo. Tudi prehrana teh inteligentov je vsega obžalovanja vredna. Je tu di zelo enolična, kajti sestoji največ iz riža in nekoliko zelenjave. Kadar strešje nesrečni riž v posodo za kuhanje se začne prekanjati, kako si bodo razdelili boro kosile. Namesto vitaminov, ki jih ne morejo dobiti v hrani, iščejo dijaki sonca, da bi si vsaj z njegovi žarki ukrepili oslabele organizme. Ob takšnem načinu življenja ni nič čudnega, da organizmi kitajskih dijakov pešajo in ustvarjajo pogoj za razvoj najrazličnejših bolezni, predvsem sprejemljivost za nastanek tifusa in jetike. V bolnišnicah nimajo prostora za dijake, tam sprejemajo samo težke primere tuberkuloznih bolnikov, mrlarjo pa morajo nesrečni zdravniki kar doma. Meni da ni treba pripovedovati, da pri malaričnih in tifusnih obolenjih kosi smrt brez izbiere.

Nekako nivojo prehrane odgovarja tudi razna pouka pri nesrečnih kitajskih dijakih. Na razpolago ni ne dovolj knjig ne učil, in profesorji, ki predavajo posamezne predmete, ni na razpolago prav ničesar za eksperimentiranje. Zato morajo predavatelji vse takšne postopke ustno razlagati. Kakor dijaki, so tudi profesorji teles-

veliko število Vičanov v internaciji, kjer so mislili na vse kaj drugega kakor na ženitev, se je število porok lani znalo nasproti l. 1942, za 12.

Storkija viški župniji ni bila posebno naklonjena. Domov je prinesla le 12 otok, 4 dečke in 8 deklic. Bolj radodarna je bila v ženski bolnici in v Slajmarjevem domu, kjer so Vičane rodile 61 dečkov in 30 deklic. V enem primeru so se rodili dvajset, ki so pa kmalu po rojstvu umrli. V šestih primerih so se rodili nezakonski otroci, ki bodo zamaš vpraševali po svojih očetih. Skupno so se na Viču rodili 103 otroci, to je 1 več kakor predlanskim. Med njimi je bilo 65 dečkov in 38 deklic. Vičani si nikakor ne želijo, da bi se rojstva nadaljevala v tem razmerju, ker se bojijo, da bo zmanjkalo deklet.

Umrlo je na Viču lani 106 župljanov, 4 več kakor predlanskim. Od teh je umrlo doma 30 moških in 30 žena, v bolnici pa 27 moških in 19 žena. Največ oseb je umrlo zaradi srčnih bolezni. Priznana sta tudi jetika, ki je obojala 14 oseb. Rak je bil vzrok smrti le v 8 primerih. Stiri Vičane je pobrala kap. Nesreča je zahtevala 4 žrtve. Mnogo Vičanov je lani umrlo v visoki starosti: 9 moških in 8 žena je umrlo v starosti nad 80 let. Najstarejša Vičanka, ki je lani umrla, je bila stara 96 let. Pa bi bila še živeča, ko bi jo po nesreči ne povzeli vlak. Na viško župno pokopališče so pokopali 84 umrlih, pri Sv. Križu pa 27.

Velik del viške župnije leži izven žične meje. Za te se vsako nedeljo in praznik opravi služba božja v opekarni na Vrhovcih.

Duhovni urad splošne bolnišnice

Zadnja leta se rodi največ Ljubljancov v ženski, umrje pa v splošni bolnici. Njih rojstva in smrti beleži poseben duhovni urad. Iz njegovih knjig smo izvedeli, da se je lani rodilo v ženski bolnici 1218 otrok. Med njimi je bilo 627 dečkov in 519 deklic. Nezakonskih otrok se je rodilo 132.

Umrlo je lani v bolnici 810 ljudi. Od teh je bilo 385 moških in 425 žensk. Bilanca je izredno neugodna za ženske. Med tem ko se je moških rodilo 242 več kakor jih je umrlo, kažejo številke za ženske, da se jih je rodilo več le 166. Zanimivo je tudi naslednje: v prvih dveh tretjinah lanskega leta so rojstva vedno znatno nadzorjevala smrti. Proti koncu pa je število rojstev padlo, število smrti rasio. Tako so v decembru zabeležili skoraj enako število novorojenih in umrlih.

no več ali manj izčrpani. Tudi profesorji nimajo na razpolago dovolj ugodnih stanovanj ter morajo stanovati v okoliških kmetijskih vajah ter k vsakemu svojemu predavanju pešati v mesto. Prostori njihove

Čudežni svet snežink

V Saporu, v glavnem mestu otoka Hokaida, kjer imajo cesarsko japonsko vseučilišče, in na tisoč metrov visokem hribu Tokaitju, so japonski fiziki v telu dolgih prizadevanj raziskali čarobno lep, toda vedno minljivo zimsko dragulje, ki jim pravimo snežinke. Ob močnih snežnih nalezih in v hudem mrazu je prof. Nakaja s svojimi zvestimi sodelavci opazoval snežinke z različni lečami ter z drobnogledi. Nemška akademija je te dni objavila podrobnosti o uspehih teh raziskovanj. Zbornik, ki poroča o tem, je lep dokument nemško-japonskega kulturnega in znanstvenega sodelovanja. V okviru so mu številne slike snežink, ki nudijo opazovalcu čudovit užitek. Izven čisto znanstvenega pomena in visoke estetske miškovnosti pa imajo ta raziskovanja tudi izredno velik praktičen pomen.

Snežinke doslej v evropski fiziki ni v vremenoslovju se niso bile raziskane v tisti meri, kakor to zasluži. Japonske raziskave na otoku Hokaidu so pokazale, da v mestu Saporu po navadi sneži v kosmih, v višinah pa v lepih posmahnjenih kristalih, s čemer je bilo opazovanje olajšano. Raziskovanja so trajala več let in je bil njih namen, da doženejo razmerja med vremenskim stanjem in načinom sneže-

vanje: se nahajajo v nekem starem gledališču, predavalnica za dijake pa je v gledališni dvorani, kjer so se nekateri predavatelji uredili celo svoja ležišča. Spijo namreč kar v gledaliških ložah. Plače teh profesorjev, ki predavajo kitajskim dijakom, so smešno nizke ter se izplačujejo upravičencem deloma v naravi, in sicer v rižu. Kakor dijaki nimajo tudi profesorji kaj obleči, njih knjižnice sestojijo kvečjemu iz rokopišnih zapiskov. Vsi ti ljudi so

nedo hranjeni, imajo upadla lica, so na prvi pogled bolni in čepijo v kakšnem kotu na tleh. In med temi ljudmi ni malo moč, ki so študirali v Ameriki ali Evropi ter so kot priznani znanstveniki nastopali na mednarodnih kongresih, kjer so razlagali svoje učene teze.

Takšen je položaj kitajske inteligence v Čungkingu in menda ni treba pristavljati, da vodi takšen način življenja mladih kitajskih inteligentov v sigurno pogubo.

Prehladne bolezni pozimi

Ljudje ne smatramo prehlada za resno bolezen, čeprav se iz njega često izkmini stanje, ki organizem prav znatno oslabi. Če zaradi tega bi morali vsakdo paziti na svoje zdravje, posebno v času, ko je treba živeti deloma v zakurjenih, deloma pa nezakurjenih prostorih in na prostem. Prehlad se v mnogih primerih lahko razvije v pljučnico, in kakšne so posledice takšnega vnosa, vsi dobro vemo. Zato je boljše čuvati se in ogibati se prehlada, kakor pa odstranjevali njegove posledice.

Malokrat pomislimo na to, da se lahko prehladimo tudi v zaprtih prostorih. Včasih se primeri, da se pomodimo v prostoru z razmeroma visoko temperaturo in če pridemo iz tega prostora v nezakurjen prostor, to lahko zadostuje, da se razvije prehlad ali vsaj nahod. Često smo tudi primorani prehajati skozi mrzle prostore v tople oddelke in narobe. Tudi na ta način se naše telo ohlaja, obleka pa po navadi ostane v vseh takšnih primerih ena in ista in zaradi tega nastopa sprememba, ki je našemu zdravju v škodo. Držati bi se morali pravila, da bi se na prehodu iz toplega skozi mrzli prostor boljše oblekli, prav tako važno pa je čuvati se prepihov, ki so bolj škodljivi, kakor se običajno sdi.

Seveda niso vsi ljudje enako poverženi temperaturnim spremembam. Nekateri reagirajo hitreje, drugi počasneje. Pri nekaterih vidimo, da traja precej dolgo, preden se segrejejo v topli sobi. To zavisí pač od razširjenosti oziroma krčenja krvnih teles. Občutljivost za prehlad je

zavisí pri ljudeh v prvi vrsti od tega, kako je ustrojen njihov sistem za regulacijo toplote. Seveda se da v marsikaterem primeru pomagati. Čeprav se ne moremo vselej ogibati prehlada, si lahko pomagamo, če nam je hladno v gornjem delu života s tem, da preigramo roke, če nas pa zebe v noge, instinktivno prestopamo z noge na nogo ter se na ta način segrejemo. Najbolj so poverženi prehladu ljudje, ki so zaradi načina svojega dela privezani k stolu in mizi. Tla so namreč tudi v zakurjenih prostorih čisto mrzla, zlasti če imajo betonsko podlago. Osebe, ki jih rado zebe v noge, si lahko pomagajo s sprehajanjem, pa tudi s prstno gimnastiko. Stopanje na prste in postopno spuščanje na stopala pomaga pri boljsem prekrvavljanju nog. Osebe, ki tožijo, da jih mučijo mrzle noge, ne bi smele praviloma nikoli jemati v posteljo ogrevalce. Najboljše stvari človeku možna kopel, po mčnostni izmenitvi, z mrzlo in toplo vodo. Kopel opravimo na ta način, da pomakamo noge zdaj v mrzlo, potem pa v vročo vodo in sicer šestkrat zaporedoma. Tako si najuspešneje segrejemo noge.

Pomagamo pa si lahko še na druge načine. Če imamo pri rokah steklenico joda, kanemo kapljico v čašo mlečne vode, katero izpijemo v požirkih. Prehlada se lahko iznebimo tudi z vročo kopeljo, po kateri pa si moramo dobro otreli živce ter se podati suhi v posteljo. Če izpijemo na takšno kopel še škodljivo bezgovega čaja, se bomo gotovo spili in se naslednji dan dobro počutili.

Nepoboljšljiva prijateljica tuje lastnine

Ljubljana, 5. januarja

V torek dopoldne je stopila pred mali kazenski senat 37letna smenska delavka Pia Likarjeva. Ni bilo prvič v njenem življenju, da se je morala zagovarjati zaradi kaznivih dejanj. Državni tožilec je povedal v obtožnici, da je bila že večkrat kaznovana celo zaradi tatvin.

Tokrat so jo prišli in posedli na zatožno klopo pod obtožbo, da je konec novembra ukradla na Sv. Petra napisu z nezadenejnega dvorišča 15 kg čebule in tri stare žimnice v vrednosti 650 hr, last Antojije Brodnikove. Ntialje je bila obtožena, da je dne 1. decembra ukradla v Cegnarjevi ulici iz nezadenejnega dvorišča dve zimski hlači, last štefanije Klemenčičeve, 2 m modrega kleta, last Marije Kovarčičeve, in rjuho ter vrečo, last Ivane Spasapanove, kar vse je bilo vredno najmanj 320 lir.

Državni tožilec je zahteval, naj jo sodni kiznujejo po § 315 kaz. zakona. Pia Likarjeva je pred policijo ob dejanju priznala, pred preiskovalnim sodnikom pa je zanimala, da bi bila okradla Antojije Brodnikovo, češ da ji je bilo priznanje pred policijo izsiljeno. Sumljivo pa je bilo, da jo je obtoževanka ponovno zasledila, ko se je zadrževala v prostoru, iz katerega je bilo blago ukradenno, brez opazkov in ne da bi mola povečati, kaj tam išče.

Podobno se je obtožbenka zagovarjala na razpravi. Sodniki so ji deloma verjeli in jo oprostil krivde za tatvino žimnic. Za druge predmede pa je bila obsodena na 6 mesecev strogega zaporu in dve leti izgube častnih pravic. Po kratkem premisleku je Likarjeva sodbo sprejela.

Tatvina kovin v železniški kurilnici

Iste dne se je zagovarjal tudi 26letni samski kovač A. J., pristojen v Belo krajino in stanujoč v Ljubljani. Obtožbenec je bil do nedavna zaposlen v železniški kurilnici na gorenskem kolodvoru, kjer dela nad 100 delavcev. Ko so tamkaj opazili, da je izginila večja množina kovin, so ga osumili, da jih je ukradel. Napravili so preiskavo na njegovem stanovanju in res našli kos jekla in štiri kilograme bakra.

Po končani preskavi je državni tožilec vložil proti njemu obtožnico, v kateri je dolžni, da je ukradel štiri po pet kilogramov težke kose jekla in 35 kilogramov bakrenih ostružkov, ki jih je odnesel konec oktobra iz zaklenjenega shrambe v železniški kurilnici. Ker je to prostor, ki pripada javnim napravam, je zahteval kaznovanje po § 316 kaz. zakona.

Tatvino jekla je obtožbenec priznal. Tatviti ni mogel, saj so ga našli pri nem. Gledalca bakra je priznal, da ga je ukradel samo štiri kilograme, to je toliko, kolikor se ga našli v njegovi omari. Močno ga je ovrmenjevalo dejstvo, da so pri njem našli ključ, ki je odpiral ključavnico shrambe, iz katere je bil baker ukraden. Ugotovili so tudi, da se je obtožbenec večkrat zadrževal v delavnici, ko so drugi delavci že odšli. Ob aretaciji so našli pri njem 1500 do 2000 lir denarja, dasi je bil še nekaj dni prej brez njega. Obtožbenec je trdil, da je denar dobil, ko je prodal suhe gobe, neki priči pa je izjavil, da ga je prižgal.

Sodniki so ga spoznali za krivega in ga obsodili na en mesec in 15 dni strogega zaporu.

KULTURNI PREGLED

Stoletnica Stanislava Škrabca

Pred sto leti, 7. januarja 1844, se je rodil v okolici Ribnice poznější slovenski jezikoslovec in franciškanški pater Stanislav Škrabec. V samostanu je bil vstopil po dovršeni gimnaziji in pel l. 1867 novo mašo. Kmalu na to ga je poslal njegov red na gimnazijo v Novem mestu, zavod, ki so ga takrat vodili franciskani. Tu je ostal kot profesor do l. 1870, ko so ga predstojniki, priznavajoč njegovo posebno nadarjenost za jezikoslovje, poslali na univerzo v Grazu, kjer je študiral klasično in slovensko jezikoslovje do l. 1873. Na to je bil imenovan za profesorja na franciškanški gimnaziji v Kostanjevici pri Gorici, kjer se je udeleževal od l. 1873—1915. Vihar svetovne vojne ga je bil pregnal iz njegovega samostanskega zatijja, kjer se je posvečal samo študiju in molitvi ter vzgoji naraščajočega rodu; kot begunec je prišel v Ljubljano in dobil zavetje v franciškanškem samostanu. Sprememba podnebja in druge okoliščine pa niso vplivale ugodno na njegovo zdravje. Zdel je hirati in 6. oktobra 1918 je zatisnil trudne oči. Pokopali so ga v franciškanškem grobišču pri Sv. Križu.

Pater Stanislav Škrabec je v vrsti slovenskih jezikoslovcov značilna in pomembna osebnost. Tudi pred njim je bilo le nekoliko duhovnikov, ki so se bavili z jezikoslovjem, nadaljevali tradicije renesančne dobe, ko je bil v vsakem našem zavednem izobražencu kos filozofa, saj je skrb za jezik postala poglavitna točka narodnega programa. Take vrste jezikoslovci — poznajša znanstvena generacija je videla v njih diletanse — so bili povzročitelji tistih črkarskih pravih in jezikovnih eksperimentov, ki so bili že prilicno na zatonu.

Vzlic temu se je njegovo delo že zaradi vnanjih okoliščin dokaj razločevalo od dela svetnih profesorjev — jezikoslovcov. Skromni p. Stanislav je ostal vse življenje mehih, ki v samotni samostanski celici po vzoru starih učenjakov — menihov goji svoj vedo. Čeprav je imel obsežno in globoko znanje, ga ni uveljavljaj za velika znanstvena dela ki bi mu mogla v tisti dobi, ko so začele zlati slavistične študije na veliko procvitati, prinesiti sloves v širokem znanstvenem svetu. Od l. 1880 dalje je namreč priobčeval na platnicah franciškanškega verskega glasila »Cvetje za sv. Franciška« svoje jezikovne študije o

slovenščini. V tej skromni obliki je objavil dolgo vrsto podmetnih prispevkov k problemom slovenskega glasoslovja, slovnice, pravorečja in pravopisa. Opravljaj je tudi vlogo čistila slovenskega jezika, budnega čuvarja njegove čistosti in pravilnosti. Pri tem je sicer zastopal tudi stališče, ki ga nadaljnji razvoj našega pismenega jezika ni mogel priznati: boril se je za preosnove, ki se niso obnesle, vendar je z vsem svojim delom storil dragocene usluge slovenskim jezikoslovnim študijam in se prav s temi sestavki v »Cvetju« uvrstil med naše pomembne slaviste. Njegovo delo je bilo vendarle manj znano, kakor če bi bilo priobčevalo znanstveno gradivo iz svoje tihe kostanjeviške celice v kakem znanstvenem ali splošno kulturnem listu. Leonova družba v Ljubljani ga je začela po njegovi smrti izdajati v knjigi (Jezikoslovni spisi p. Stanislava Škrabca); izšla sta dva zvezka z izborom najzanimivejših in najvažnejših sestavkov.

Delo in pomen p. Stanislava Škrabca za slovensko jezikoslovje sta med drugimi ocenila dva najkompetentnejša slovenista: prof. dr. Removš in dr. Anton Breznik. Sedanja stoletnica skromnega menihaučenjaka, ki je dolga desetletja posvečal toliko ljubzni in znanstveni skrbi problemom slovenskega jezika, obuja pred nami njegovo osebnost in nas navdaja s hvaležnim spominom.

Kaj nam obeta »Trubadur«?

Zopet prihaja na naš oder dolgo zaželeni vzporedni Verdijevega »Trubadurja«. Predlansko sezono na novo nastudirana opera je imela nenavaden uspeh in še dolgo ni bila tako odigrana, da bi jo mogla užiti vse zanj navdušena publika, ko je morala zaradi Franclovega odhoda začasnó s sporeda. S Franclovim kratkim

povratkom za dvajset dni pa bo lahko zadovoljeno trumam neodoljivnež, ki odhajajo od vedno oblegane gledališke blagajne, kajti »Trubadur« bo odigran za vse abonmaje in tudi za neabonentske predstave.

Franclovi novi uspehi

Franci je bil dve sezoni član zagrebške Državne Opere. Letos je pel: Logeja (Renso zlat), Erika (Zaklet i Holandec), Sig-munda Valkira, Cania (Bajazzo), Sokolovi-ča (Zrinjski), kralja Ferdinanda (Kolumbus), Janka (Prodana nevesta), Kalafa (Turandot), v slovenskem jeziku pa je pel Alfreda (Traviata), Radamessa (Aida), Cav-aradossija (Tosca).

Tenorist Ivan Franci

Franclov Trubadur ima odlične sloves — to je znano iz kritik. Pričakovanje njegovega novega nastopa je tem večje, ker je znano, da je zagrebška Opera zelo zahtevna in je občinstvo upravičeno radovedno, kako je napredovalo. Odveč bi bilo naštevati Franclove pevske vrline: prebojno moč glasu, zdravje, neutrudljivost in odpornost njegovih glasilk ter življenjsko moč njegovega prednahanja. Gotovo je je Manrico ena tistih partij, v katerih se Franci pevsko in tudi igralsko močno razvija.

Vrnitev dirigenta dr. D. Svare

»Trubadur« bo za našo Opero še v drugem pogledu zanimiv, kajti za dirigentskim pultom bo stal letos dr. Danilo Svare, ki se je vrnil po dveletni odsotnosti iz Trsta v Ljubljano. Z njegovo vrnitvijo se bo tvornost naše Opere zopet povečala, saj je dobila povrtno dragoceno moč, ki je zapustila v našem orkestru znatno vrzel. Dr. Svare ima upravičen sloves ostrega oblikovalca, ki je na muzikalnem polju široko razgledan in ima za seboj odlično inozemsko šolo. Njegov glavni učitelj je bil sloveči dirigent dr. Scherchen, od katerega je pridobil dr. Svare tehno znanje in avtoritativen nastop, ki mu je zagotovo dobro orkestrsko disciplino, ki je pogoj uspešnega umetniškega dela s tako obsežnim korpusom, kakor je operni orkester.

Dr. Svare je opravil v dveletni odsotnosti veliko delo: komponiral je svoje novo delo »Veronika Deseniška«, ki jo bomo v bodoči sezoni videli na našem oderu. Po njegovi »Kleopatri« smemo pričakovati, da nam bo »Veronika«, ki je naša snov, podal nov dokaz svojega uspešnega glasbenega snovanja in tako obogatil našo operno literaturo s pomembnim delom.

Kronika

Deveterica častnih članov zavoda Roberta Kocha. Ob priliki stotega rojstnega dneva nemškega učenjaka Roberta Kocha dne 11. decembra 1943 je nemški notranji minister imenoval devet nemških raziskovalcev za častne člane Kochovega inštituta. Med imenovanimi so: profesor dr. med. Paol Uhlenhuth iz Freiburga, prof. dr. Bernhard Möllers iz Berlina, prof. dr. med. Nimpau, ravnatelj bakteriološkega zavoda v Monakovu, prof. dr. med. vet. Miessner iz Hannovera, prof. dr. med. Klisskalt iz Monakova, prof. dr. med. Dessau iz Berlina, prof. dr. med. Klein-schmidt iz Kelma, prof. dr. med. Klein-schmidt iz Kelma, prof. dr. med. Domagk iz Wuppertala ter prof. dr. med. Kathe iz Vratislave.

Desetletnica smrti maršala Krobatiča. Dne 27. decembra 1933 je umrl bivši avstrijski feldmaršal Aleksander von Krobatič. Moč je pridobil velike zaslugе za razvoj topništva v nekdanji avstro-ogrski vojski. Narodil se je v Olovincu, šolal na dunajski tehnični akademiji ter bil izvrsten pedagog. Nekaj časa je bil tudi avstrijski vojni minister. Svoje aktivno službovanje v avstrijski vojski je zaključil kot zadnji feldmaršal avstrijske vojske na južnotirolskem bojišču.

Dunaj je dobil novega župana. Dr. župan vodja SS in minister za notranje zadeve Heinrich Himmler je na predlog dunajskega namestnika Baldurja von Schiracha imenoval za komisarja župana dunajskega mesta dipl. inž. Hansa Blaschkeja. Blaschke je rojen Dunajčan, ki bo na svojem novem mestu gotovo izvršil vse socialne naloge, ki jih na takšnem mestu zahteva današnji čas.

Zvišanje krušnega obroka na operacijskem področju Alpskih dežel. Na operacijskem področju Alpskih dežel, ki obsega pokrajine Bozen, Trident in Beuno, so bili kakor pri nas s 1. decembrom zvišani krušni obroki za otroke in delavce. Zdjaj so dobili dnevni dodatek v višini 75 gramov vsi otroci brez izjeme. Ukrep je bil uveljavljen dne 1. januarja t. l.

Badoglijev sin prijet v Rimu. Mario Badoglio sin italijanskega maršala Badoglija, je bil pred dnevi od organov italijanske policije prijet v Rimu. Moč očividno ni imel časa, da bi se bil pridružil begu svojega očeta in se živel skrit v nekem rimskem skrivališču.

Nezgodno zavarovanje za naročnike „Jutra“

JAVNA ZAHVALA
Moj mož Franc Hrovatin, kurjač drž. železnice se je dne 22. novembra 1943 pri izvrševanju službe vsled padca z lokomotive smrtno ponesrečil. Kot naročnik „Jutra“ je bil zavarovan za primer smrti vsled nezgode pri „Občni zavarovalnici d. d. Generalni zastop B.“ (preje „Zedinjena zavarovalnica d. d.“ v Ljubljani, Cigaletova ul. št. 1, ki mi je takoj po predložitvi vseh potrebnih dokazov izplačala zavarovalnino v znesku Lir 3.800.

Smatram za svojo dolžnost, da se imenovani zavarovalnici za njeno kulantno izplačilo najtopleje javno zahvalim. Enako se zahvaljujem tudi „Jutru“, ki me je s tem zavarovanjem rešilo vsaj v prvih dneh po možni smrti najbližjih gmotnih skrbli.

Borovnica, dne 27. decembra 1943.

Ivanka Hrovatin l. r.

Kakor smo na kratko že objavili, je pogodba z „Občno zavarovalnico d. d. Generalni zastop B.“ v Ljubljani (prejeto Zedinjena zavarovalnica) o zavarovanju vseh naročnikov „Jutra“ za primer smrtne nezgode podaljšana tudi za tekoče leto 1944.

Splošne zavarovalne pogoje, ki so ostali nespremenjeni, pridobujmo na 5. strani današnje številke Naročniki naj jih izrežejo in hranijo, ker je iz njih jasno razvidno, za katere primere smrtne nesreče zavarovanje velja in za katere ne, kdaj je torej zavarovalnica obvezna izplačati zavarovano vsoto 3800 lir in kdaj lahko izplačilo odkloni.

Ob tej priliki opozarjamo naročnike v njihovem lastnem interesu zlasti na naslednja zavarovalna pogoja:

Zavarovanje ne velja, ako je naročnik s plačilom naročnine v zaostanku za več kakor 14 dni (§ 4);

vsako nezgodo s smrtnim izidom ali grozečim smrtnim izidom je treba nemudoma na najhitrejši možni način spor. čiti zavarovalnici (§ 8).

Uprava „Jutra“.

Ivan Cankar v Slov. gor. ca

V zvezi z nedavno 23-letnico smrti mojstra slovenske moderne proze Ivana Cankarja smo dobili dve bibliofilske knjigi: Malešev „Ivan Cankar v risbi“ in dr. Tineta Debeljaka „Sopek Cankarjevih pisem iz Slovenskih gor in na Rožnik.“ Medtem je bila prva prikazana že pred tedni v naši kulturni kroniki, opozarjamo na izid druge s temi vsticami. Bibliofilske odlično opremljene kratkotežne izdaje izdala v počastitev Cankarjevega spomina Ljudska knjigarna. Vprašanje je, ali sta knjigi tako razkošno opremljeni in jih odgovarjajoče cene res ustregli interesom Cankarjevega kulta, ki bi mu boljše služili na pr. izbor najboljše proze nekake „pages choisies“, kakor jih imajo Francozi za vsakega svojega pomembnejšega pesnika in ki kot nekaj brevir o njem izvršujejo važno poslanstvo v širjenju njegovega dela in duha Slovenci nimamo nobenega takega izbora najboljše Cankarjeve proze. Tudi 25-letnica smrti nam ni prinesla knjige te vrste. V zvezi s tem je treba toplo pozdraviti tudi take izdaje, kakor je „Sopek Cankarjevih pesmi“. Res je, da zaradi svoje bibliofilske izjemnosti ni dostopna eliti okusa in znanja, ker le-ta postosto ni istovetna s tistimi, ki imajo denar za drage knjige, vendar je faksimile Cankarjevih pisem tak pojav, da nas more vzradostiti že kot dokument slovenske grafične kulture.

Prvi del knjige tvori uvod iz peresa urednika tega izdavanja dr. Tineta Debeljaka. Obširnejši sestavek (str. 5 do 40) je spisan z vestnostjo in znanjem iz terane zgodovinarja ter preže čustva umevajočega pesnika ki mu taka življenjska stvarina ni samo navadna gradiva, marveč odsev Cankarjeve duše in življenjsko tonel fragment njegove človeške osebnosti. Uvodoma piše dr. Debeljak o

Smrtni obsodbi v Bologni. V Bologni se je pred zaključkom lanskega leta sestalo izredno vojaško sodišče ter obsodilo na smrt 23 letnega komuniste Maksa Emiglianija iz Faenze in njegovega 23-letnega tovariša Ameriga Donattinija. Oba sta bila obtožena, da sta z orožjem napadla in ubila v okolihu Bologne štiri osebe. Zaradi umora sta bila obsojena na smrt.

Drzen napad na nemškega mornarja v Benetkah. Prefektura v Benetkah objavila, da je bil v okolici Sv. Klare v Benetkah pred dnevi napaden samotni nemški mornar, ki sta ga dva neznanca napadla z orožjem. Zaradi tega napada je prepovedana nošnja in raba vsakega orozja, tudi če imajo lastniki orožja dovoljenje italijanskih ali nemških oblasti. Za izsleditev drznih napadalcev je razpisana tudi denarna nagrada.

Iz Ljubljane

Zdravniški pregled domobrancev

Vsi prostovoljci, ki so se prijavili za vstop v Slovensko domobranstvo a do sedaj še niso bili pregledani od naborne komisije, naj se zgledajo v petek 7. t. m. ob 10. uri v Srednji tehnični šoli radi zdravniškega pregleda.

Dodatne živilske nakaznice za težake bo mestni preskrbovalni urad delil samo po številkah potrdil tako, da pridejo na vrsto v petek 7. januarja številke 1 do 100, v soboto 8. januarja številke 101 do 200, v ponedeljek 10. januarja številke 201 do 300, v torek 11. januarja številke 301 do 400, v sredo 12. januarja številke 401 do 500, v četrtek 13. januarja številke 501 do 600, v petek 14. januarja številke 601 do 700, v soboto 15. januarja številke 701 do 800, v ponedeljek 17. januarja številke 801 do 900, v torek 18. januarja številke 901 do 1000, v sredo 19. januarja številke 1001 do 1200. Urad posluje v ta namen vsak dan od 8. do 12. ure in od 14.30 do 17.30 ure v I. nadstropju palače Bata, soba št. 3.

Učitelji in učiteljice. Za prvo hišno pomoč ob letalskih napadih bo predavanje na praznik Sv. Treh kraljev v četrtek 6. t. m. ob 9. uri dopoldne v sejni dvorani mestnega magistrata. Dohod je poleg prodajne mestne elektrarne na Mestnem trgu. Vabimo, naj se tega tečaja udeležijo vse one pomočnice, ki so se prijavile do božičnih praznikov. Predavanje za poznejše prijavljene bo objavljeno 14. t. m. in po potrebi tudi pozneje v časnikih.

Bolničarje in bolničarke Rdečega križa, kakor tudi vse samarijane in samarijance Rdečega križa, ki so že dodeljeni v službo pri protiletalski zaščiti, ter tudi vse one, ki se hočejo še naknadno javiti, vabimo na kratak važen sestanek, ki bo na praznik sv. Treh kraljev 6. t. m. ob 11. uri v sejni dvorani mestnega magistrata. Dohod poleg prodajne mestne elektrarne.

Večje število hišnih gospodarjev in starih se vedno ni naznanilo pomočnic za hišno prvo pomoč ob letalskih napadih. Opozarjamo jih znova, da morajo te prijave napraviti takoj. Prijave sprejema mestni fizikat v II. nadstropju Mestnega doma.

Važno za vsakogar sedaj in v bodoče je znanje strojopisja, stenografije, knjigovodstva itd. Praktično strokovno znanje, potrebno v zasebnem ali javnem poklicu. Novi tečaj prične 7. januarja. Izbirni predmetov po želji. Učnina zmanjšana. Vpisovanje dnevno. Na razpolago novi prospekti: Trgovski učilšč „Christof“ učni zavod, Domobranska 15.

Učitelji in učiteljice, ki so se pred ali po 8. septembru 1943, zatekli z dežele v Ljubljano, so vabljeni, da se do 10. januarja t. l. zgledajo pri upraviteljih ljudskih šol, v čigar okolihu stanujejo. Upraviteljstva, ki pridejo v poštev, so: I. deška ljudska šola Ledina, II. deška ljud. šola Graben, III. deška ljud. šola Vrtača (sedaj pri Uršulinkah), IV. deška ljud. šola Prule, V. deška ljud. šola Spod. Šiška, I. dekl. ljud. šola Sv. Jakob (sedaj na Grabnu), II. dekl. ljud. šola Licej (sedaj N. tre Dame, Marmontova ul. 24), III. dekl. ljud. šola Spod. Šiška, I. mešana ljud. šola Vič, II. mešana ljud. šola Moste (sedaj „Mladinsko zavetišče v Zeleni jami“), IV. mešana ljud. šola Sv. Peter, V. mešana ljud. šola Barje, VI. mešana ljud. šola Bežigrad, Pomožna šola na Grabnu, Zasebna dekl. ljud. šola Marijanišče, Zasebna dekl. šola v Lichtenurnu, Zasebna dekl. ljud. šola Uršulink.

Zalozba „Plug“, Ljubljana, Miklošičeva 30, je izdala: „Sreča na črepinjah“, „Beli kit“, „Sadovi jeze“ (dva dela), „Gozdovi in vode vabijo“. Naročniki popusti! Zahtevajte prospekt!

Ivan Cankar v Slov. gor. ca

Cankarjevi smrti in prehaja na to k zadnjim letom njegovega življenja. letom, ki so mu potekala na Rožniku, kjer je našel pri hčerki gostilničarja Franzota (onega istega, v čigar gostilni k Kravji dolini so se shajali člani dijaške „Zadrugce“) svoje „prepelčile gnezdo“, t. j. tesno naslonitev na družino, ki jo je sicer pogrešal. V tej zlasti dandanes bi tako rekli — velikušnji družini je imel Cankar zastoj vsi oskrbi, in to mu je odvzelo največji del bremena, ki ga nalagajo človeku nujnosti vsakdanjega življenja. Rožnik mu je tako prirasel k srcu, da je bil eno leto in pol pripravljen, da se v njem zloži in zapusti. Svoji „domačini“ na Rožniku, Franzotovi hčerki Ninji por. Bergmanovi in njenemu možu je pisal Cankar od Sv. Trojice v Slov. gor. cah, kjer je l. 1910/11 preživel pri prijatelju, zdravniku in pisatelju dr. S. Kraigherju sedem mesecev. Šopek pisem, ki jih je dr. Tine Debeljak dobil iz rok te družine in jih zdaj primerno komentirana izdal v razkošni knjigi, kateri je dala založnica z reprodukcijo faksimilov značaj povsem izredne edicije Dr. Tine Debeljak je izvedel iz kroga Franzotove odn. Bergmanove družine ter iz drugih virov marsikaj novega in biografsko zanimivega v Cankarjevem dolgoletnem bivanju na Rožniku in je na podlagi objavljenega in neobjavljenega gradiva živo opisal njegovo rožniško okolje in vsakdanje življenje, nato pa se je pomudil pri Cankarjevem bivanju v Slov. gor. cah in navezave dne pokazal kako se odraža v njegovi prozi. Rožnik s svojo domačnostjo in svojimi razgledi.

Iz to reprodukcijah 12 pisem, pisanih (razen prvega poslovnega) od Sv. Trojice v Slov. gor. cah, ne dobimo kdo ve kako pomembnih podatkov o Cankarju kot pisatelju in tudi ne o njem kot človeku. Zanimivo je, da je hotel pisati velik socialni roman, pa ga ni spisal, marveč je začel

III. simfončni koncert

Dirigent Buchholz bo izvajal na III. simfončnem koncertu povečanega radjskega orkestra med drugim tudi Dvořakovo simfončno pesnitev »Zlati kolovrat«. Dvořak je zložil to delo po narodni pravljici, ki jo je napisal pesnik Erben. Kratka vsebina pravljice je sledeča:

Medtem najde čudodelen starček v gozdu razneseno truplo in pošlje nekoga dečka v grad z zlatim kolovratom. Da ga proda za dve nogi. Kmalu zatem pošlje starček še zlato vreteno in zlato kodeljo za ceno rok in oči umorjene deklice. Ko vse to dobi, pritisne čarovnik s pomočjo žive vode man'kajoče ude k deklinemu truplu in jo čbudi v življenje. Po treh tednih se kralj vrne zmagoslavno domov, kraljica mu pokaže kupljeni kolovrat in ko zabrni, izda grozovit čin. Tako zve kralj vse, odjezdi v gozd in najde deklico, s katero se poroči.

Ob gozdnem parobku jezdi kralj, ki je bil vsled lova truden in jezen. Pride do kočice kjer vidi mlado lepo dekle, ki mu dá hladilen napoj. Kralj se zaljubi v dekle in jo zasnuje. Deklica mu odgovori, da nima svoje volje, za njo odločuje mačeha. Naslednje jutro se vrne kralj h kočici, ki mu jo odpre starka. Pove svojo namero, da poroči lepo mlado deklico in starka mu ponudi svojo hčerko, ki je močno podobna pastorki. Da se znebi pastorki, jo odpelje v gozd, odseka nedolžni žrtvi roke in noge in ji iztakne lepe oči. Truplo pusti v gozdu; oči, roke in noge pa vzame skrivaj s hčerko v grad. Svata je trajala osem dni, nakar odide kralj na vojsko.

Delo spada med najlepše umetnine skladatelja Dvořaka in je bilo prvič izvajano v Ljubljani na koncertu Glasbene Matice meseca februarja 1911 od Slovenske filharmonije. V ostalem bomo slišali Brahmsovo simfonijo ter Smetanovo Vitavo. Koncert priredi Wehrmachtssender La'bach — Radio Ljubljana in se bo vršil v ponedeljek, dne 10. t. m. ob 6. uri v veliki univ. dvorani. Vstopnice so na razpolago v knjigarni Glasbene Matice.

Novi tečaj vseh tujih jezikov in strokovnih predmetov (knjigovodstva, stenografije, strojopisja itd.) prične 10. januarja. Pouk po najnovejših in najuspešnejših metodah. Prvovrstni profesorji. Dnevni in večerni — začetni in naprednejši oddelki. Prospekti na razpolago. Vpisovanje dnevno. Trgovski učni zavod, Kongresni trg 2/II.

Učite se strojopisja! Novi eno-, dvo- in trimesečni tečaj prične 7. januarja. Največja moderna strojopisnica, raznovrstni stroji. Vpisovanje dnevno. Posebni tečaj tudi za stenografijo, knjigovodstvo itd. Izbirni predmetov po želji. Zahtevajte prospekti: Trgovski učilšč „Christof“ učni zavod, Domobranska 15.

Za desinfekcijo ust in grla dobite v vsaki lekarni FORMICOT PASTILE!

Nameste venca na grob gospe Josipine Sartory je daroval G. Rihtar Tory L 150 za podporni fond društva trgovskih potnikov in zastopnikov.

Nameste cvetja na grob pokojnega zdravnika gosp. dr. Gvida Debelaka in gosp. svetnika drž. železnice Miroslava Bertoneja daruje družina Ante Guštin 150 Lir v korist vojnim invalidom.

Nameste venca na grob pok. dr. Debelaka sta darovali rodbini Guštin-Szillich lir 100 za begunce.

Društvu slepih je darovala obitelj Višnar Janka 100 lir nameste venca na grob pok. Sartory Jožefa. Iskrena hvala!

Dijake, dijakinje in privatiste opozarjamo na učne tečaje iz vseh predmetov in jezikov v posrednih oddelkih. Poučujoči profesorji z dolgoletno prakso. Ne odlašajte, vpišite se takoj. Odlični uspehi. Stročna disciplina. Vstopnice učnih tečajev. Miklošičeva cesta 22/I. — Delavska zbornica.

Staršem pripravljamo, da nabavijo za svojo dečo izbor najlepših slovenskih voščil, ki jih je izbral in uredil naš pesnik Cvetko Golob v knjigi Voščila dragim srcem. Dobite jo v knjigarni Tiskovne zadruge in vseh knjigarnah.

Pri pospravljanju hišnih prostorov ste našli razne steklenice, med njimi

sifonske, tranžadne, limonadne, Jogura in pokalice

pa vas naprošamo, da nam sporočite, da pridemo tudi po poedine komade oziroma jih sami dostavite proti odškodnini na naslov: MORE EMIL, LJUBLJANA, Šmartinska cesta št. 11 (tramvajska postaja).

Ivan Cankar v Slov. gor. ca

V zvezi z nedavno 23-letnico smrti mojstra slovenske moderne proze Ivana Cankarja smo dobili dve bibliofilske knjigi: Malešev „Ivan Cankar v risbi“ in dr. Tineta Debeljaka „Sopek Cankarjevih pisem iz Slovenskih gor in na Rožnik.“ Medtem je bila prva prikazana že pred tedni v naši kulturni kroniki, opozarjamo na izid druge s temi vsticami. Bibliofilske odlično opremljene kratkotežne izdaje izdala v počastitev Cankarjevega spomina Ljudska knjigarna. Vprašanje je, ali sta knjigi tako razkošno opremljeni in jih odgovarjajoče cene res ustregli interesom Cankarjevega kulta, ki bi mu boljše služili na pr. izbor najboljše proze nekake „pages choisies“, kakor jih imajo Francozi za vsakega svojega pomembnejšega pesnika in ki kot nekaj brevir o njem izvršujejo važno poslanstvo v širjenju njegovega dela in duha Slovenci nimamo nobenega takega izbora najboljše Cankarjeve proze. Tudi 25-letnica smrti nam ni prinesla knjige te vrste. V zvezi s tem je treba toplo pozdraviti tudi take izdaje, kakor je „Sopek Cankarjevih pesmi“. Res je, da zaradi svoje bibliofilske izjemnosti ni dostopna eliti okusa in znanja, ker le-ta postosto ni istovetna s tistimi, ki imajo denar za drage knjige, vendar je faksimile Cankarjevih pisem tak pojav, da nas more vzradostiti že kot dokument slovenske grafične kulture.

Prvi del knjige tvori uvod iz peresa urednika tega izdavanja dr. Tineta Debeljaka. Obširnejši sestavek (str. 5 do 40) je spisan z vestnostjo in znanjem iz terane zgodovinarja ter preže čustva umevajočega pesnika ki mu taka življenjska stvarina ni samo navadna gradiva, marveč odsev Cankarjeve duše in življenjsko tonel fragment njegove človeške osebnosti. Uvodoma piše dr. Debeljak o dramatski oblikovati dramo hrepenenji »Lepo Vido«, katere idejo je uporabil že l. 1905 za črtico. A vse, kar je bil napisal, je na to zavrgel in začel pisati znova. Tako pisma rožniški gospej Nini potrjujejo, s kakšno muko je pisal »Lepo Vido« in se je s tem edinim literarnim plodom sedemmesečnega bivanja v Slov. gor. cah vrnil v Ljubljano, ves srečen, da je bil lahko spet na »svojem« Rožniku. Trenutno so se mu res da zasnovali novi načrti, vendar pa iz vsega skupaj ni bilo nič; če izvezamo »Lepo Vido«, je bil rezultat njegovega bivanja pri Sv. Trojici literarno negativen in kakor kažejo pisma, mu tudi človeško ni kdo ve kaj nudilo, vzlic vsej ljubeznivi skrbi, s katero ga je obdajal prijatelj s svojo rodbino. Značilno je, da je prav v tem kraju snoval načrt zbirke kratkih novel, ki jih je spisal na Rožniku in ki naj bi bila »ena izmed najlepših (njegovih) knjig«. Vedno je mislil na Rožnik, in ko je zapuščal Slov. gorice, ni prav nič zaloval za njimi.

Dr. Tine Debeljak dobro poudarja, da je krivda za ta, v splošnem slabi in negativni učinek slovenjgoriškega okolja na Cankarja v dejstvu, da je tam preživel meseca, ki so najmanj prijetni. Prispel je v november in odšel v začetku maja. Gotovo so Slov. gorice prav v zimskih mesecih in tudi še v prvi pomladi, če ni izredno lepo, najmanj mikavne. Prava njihova poezja je poezija prve jeseni, poezija zorečega in zrelega grozjda klopotev in trgatvenega veselja. Tako je Cankar okusil pri Sv. Trojici predvsem puščobno z kotnega podeželskega kraja z njegovimi tesnimi razmerami in duševno ozkimi ljudmi, ki si preganjajo dolg čas s prepri, pijančevanjem in ženitvijo. Ni skoraj mogoče, da bi poetične Slov. gorice, katerih krajinski tip je malone izjavo očrta, tako negativno vplivale na Cankarja, če bi bil pravi tja konec maja in jih zapustil v oktobru.

Ivan Cankar v Slov. gor. ca

Dijake inje vseh šol opozarjamo na naše specialne instrukcije. Nemoteno pripravljamo vsakega za vse predmete in jezike. Posebni tečaj matematike in modernih jezikov. Oddelki za privatiste. Ločene skupine po razredih — posebne učilnice. Vpisovanje dnevno. Specialne strokovne instrukcije. Kongresni trg 2/II.

Pijte Zikino čajno mešanico z Acitronom.

Fosfatna moka za otroke, dodatna hrana visoke hranilne vrednosti za malo dečo. Vsebuje organsko vezana fluor in kalcij. Izdeluje: Zikina laboratorij, Ljubljana.

Redno se vrši pouk dijakov vseh srednjih in ljudskih šol v učnem zavodu Korepeticij, Mestni trg 17/I. Važno za one, ki nimajo rednega šolskega pouka in privatiste! Vpisovanje dnevno.

Knjiga »Beli kit« je dosegla najvišjo stopnjo tako v vsebinski vrednosti, kakor tudi v kakovosti zunanje opreme. Zalozba »Plug«, Miklošičeva 30. Zahtevajte prospekt!

Akademikarke in srednješolci, ki nimate rednega pouka, izkoristite prosti čas v koristno svrhu, da se pridružite praktičnih predmetov: strojopisja, stenografije, knjigovodstva itd. Novi tečaj prične 7. januarja. Izbirni predmetov po želji. Vpisovanje dnevno. Zahtevajte prospekt: Trgovski učilšč „Christof“ učni zavod, Domobranska 15.

Za stare onemogle Ljubljance v mestnem zavetišču v Japljevi ulici je tiskala Avg. Agnola podarila 1000 L nameste noveletnih voščil poslovnim prijateljem in znanec; g. Simenc Franc, pravnica in kemična čistilnica, Kolodvorska ul. 8, pa je podaril 300 L; nameste venca pok. g. Francu Reiserju so pa podarili njegovi stanovski tovariši in tovarišice 630 L. Mestno županstvo izreka dobrotnikom najtoplejšo zahvalo tudi v imenu podpiranih.

Moderno pohištvo, orehove spalnice, jedilnice in kuhinje imamo zopet na zalogi. Ogled vsak dan od 2. do 4. ure pop. v zalogi pohištva trvdik Rok Berlič in Franc Šenk v Šiški, Celovška c. 95.

Nesreče. 59-letni nočni čuvaj Ignac Trobec iz Ljubljane je padel in se poškodoval na glavi. Levico si je zlomil pri padcu 55-letni delavec Valentin Starin s Fužin. Pri božjastnem napadu je dobil poškodbe na glavi 28-letni mestni uboječ Ivan Poljanec. 17-letni sin zidarja Rajko Hafner iz Ljubljane si je pri padcu zlomil levico. Desnico pa si je zlomila pri padcu 15-letna delavka Marija Silc iz Ljubljane. Pes je popadel 40-letno upokojeno poštno uradnico Amalijo Kalanovo in jo ogrizel po obeh nogah. Na poledenem pločniku je padla 19-letna služkinja Kristina Maroltova iz Ljubljane in si zlomila levo nogo. V domači hiši je padla in si zlomila levo nogo 78-letna zasebnica Jožefa Bedenova iz Slivnice. 22-letna služkinja Ana Zorjavova iz Borovnice se je vsekala v levo. Franca Kramerja, 49-letnega kleparja iz Ljubljane, je nekdo v Rožni dolini pretepal in mu prizadel poškodbe po vsem životu. Ponesrečeni se zdravijo v ljubljanski splošni bolnišnici.

Ivan Cankar v Slov. gor. ca

V zvezi z nedavno 23-letnico smrti mojstra slovenske moderne proze Ivana Cankarja smo dobili dve bibliofilske knjigi: Malešev „Ivan Cankar v risbi“ in dr. Tineta Debeljaka „Sopek Cankarjevih pisem iz Slovenskih gor in na Rožnik.“ Medtem je bila prva prikazana že pred tedni v naši kulturni kroniki, opozarjamo na izid druge s temi vsticami. Bibliofilske odlično opremljene kratkotežne izdaje izdala v počastitev Cankarjevega spomina Ljudska knjigarna. Vprašanje je, ali sta knjigi tako razkošno opremljeni in jih odgovarjajoče cene res ustregli interesom Cankarjevega kulta, ki bi mu boljše služili na pr. izbor najboljše proze nekake „pages choisies“, kakor jih imajo Francozi za vsakega svojega pomembnejšega pesnika in ki kot nekaj brevir o njem izvršujejo važno poslanstvo v širjenju njegovega dela in duha Slovenci nimamo nobenega takega izbora najboljše Cankarjeve proze. Tudi 25-letnica smrti nam ni prinesla knjige te vrste. V zvezi s tem je treba toplo pozdraviti tudi take izdaje, kakor je „Sopek Cankarjevih pesmi“. Res je, da zaradi svoje bibliofilske izjemnosti ni dostopna eliti okusa in znanja, ker le-ta postosto ni istovetna s tistimi, ki imajo denar za drage knjige, vendar je faksimile Cankarjevih pisem tak pojav, da nas more vzradostiti že kot dokument slovenske grafične kulture.

Prvi del knjige tvori uvod iz peresa urednika tega izdavanja dr. Tineta Debeljaka. Obširnejši sestavek (str. 5 do 40) je spisan z vestnostjo in znanjem iz terane zgodovinarja ter preže čustva umevajočega pesnika ki mu taka življenjska stvarina ni samo navadna gradiva, marveč odsev Cankarjeve duše in življenjsko tonel fragment njegove človeške osebnosti. Uvodoma piše dr. Debeljak o

Ivan Cankar v Slov. gor. ca

V zvezi z nedavno 23-letnico smrti mojstra slovenske moderne proze Ivana Cankarja smo dobili dve bibliofilske knjigi: Malešev „Ivan Cankar v risbi“ in dr. Tineta Debeljaka „Sopek Cankarjevih pisem iz Slovenskih gor in na Rožnik.“ Medtem je bila prva prikazana že pred tedni v naši kulturni kroniki, opozarjamo na izid druge s temi vsticami. Bibliofilske odlično opremljene kratkotežne izdaje izdala v počastitev Cankarjevega spomina Ljudska knjigarna. Vprašanje je, ali sta knjigi tako razkošno opremljeni in jih odgovarjajoče cene res ustregli interesom Cankarjevega kulta, ki bi mu boljše služili na pr. izbor najboljše proze nekake „pages choisies“, kakor jih imajo Francozi za vsakega svojega pomembnejšega pesnika in ki kot nekaj brevir o njem izvršujejo važno poslanstvo v širjenju njegovega dela in duha Slovenci nimamo nobenega takega izbora najboljše Cankarjeve proze. Tudi 25-letnica smrti nam ni prinesla knjige te vrste. V zvezi s tem je treba toplo pozdraviti tudi take izdaje, kakor je „Sopek Cankarjevih pesmi“. Res je, da zaradi svoje bibliofilske izjemnosti ni dostopna eliti okusa in znanja, ker le-ta postosto ni istovetna s tistimi, ki imajo denar za drage knjige, vendar je faksimile Cankarjevih pisem tak pojav, da nas more vzradostiti že kot dokument slovenske grafične kulture.

Prvi del knjige tvori uvod iz peresa urednika tega izdavanja dr. Tineta Debeljaka. Obširnejši sestavek (str. 5 do 40) je spisan z vestnostjo in znanjem iz terane zgodovinarja ter preže čustva umevajočega pesnika ki mu taka življenjska stvarina ni samo navadna gradiva, marveč odsev Cankarjeve duše in življenjsko tonel fragment njegove človeške osebnosti. Uvodoma piše dr. Debeljak o

Ivan Cankar v Slov. gor. ca

V zvezi z nedavno 23-letnico smrti mojstra slovenske moderne proze Ivana Cankarja smo dobili dve bibliofilske knjigi: Malešev „Ivan Cankar v risbi“ in dr. Tineta Debeljaka „Sopek Cankarjevih pisem iz Slovenskih gor in na Rožnik.“ Medtem je bila prva prikazana že pred tedni v naši kulturni kroniki, opozarjamo na izid druge s temi vsticami. Bibliofilske odlično opremljene kratkotežne izdaje izdala v počastitev Cankarjevega spomina Ljudska knjigarna. Vprašanje je, ali sta knjigi tako razkošno opremljeni in jih odgovarjajoče cene res ustregli interesom Cankarjevega kulta, ki bi mu boljše služili na pr. izbor najboljše proze nekake „pages choisies“, kakor jih imajo Francozi za vsakega svojega pomembnejšega pesnika in ki kot nekaj brevir o njem izvršujejo važno poslanstvo v širjenju njegovega dela in duha Slovenci nimamo nobenega takega izbora najboljše Cankarjeve proze. Tudi 25-letnica smrti nam ni prinesla knjige te vrste. V zvezi s tem je treba toplo pozdraviti tudi take izdaje, kakor je „Sopek Cankarjevih pesmi“. Res je, da zaradi svoje bibliofilske izjemnosti ni dostopna eliti okusa in znanja, ker le-ta postosto ni istovetna s tistimi, ki imajo denar za drage knjige, vendar je faksimile Cankarjevih pisem tak pojav, da nas more vzradostiti že kot dokument slovenske grafične kulture.

Prvi del knjige tvori uvod iz peresa urednika tega izdavanja dr. Tineta Debeljaka. Obširnejši sestavek (str. 5 do 40) je spisan z vestnost

Tobak danes in pred davnimi leti

Tobak je prav za prav nekoristna rastlina. Kljub temu pa je poraba tobaka danes tolikšna, da prekaša potrošnjo drugih. Za življenje mnogo bolj koristnih stvari. Nemčija je n. pr. leta 1932, pridelala 28 tisoč ton tobaka. T. j. nič več in nič manj kot kakih 30 vakov po 60 vagonov, polno naloženih z dišečo travico. Kadilec v Nemčiji pa to ni bilo dovolj, zato je morala Nemčija samo isto leto uvoziti še nadaljnjih 74.000 ton tobaka. T. j. dva in polkrat toliko kolikor ga je pridelala sama. Nemci so samo to leto izdali za tobak 129 milijonov mark. Če za primerjavo navedemo, da so v Nemčiji v tem letu izdali za vso porabo gumij 20 milijonov mark in za celoletno potrošnjo masla 106 milijonov mark, nam bo jasno, koliko strastnih privrženec ima tobak med Nemci.

Nikar pa ne mislite, da kadilci ne delajo drugega kot kvarijo zrak s tobakovim dimom! Uporaba tobaka v Nemčiji daje zaslužek najmanj 170.000 delavcem, ki so zaposleni v tobaknih tovarnah. In koliko tisoč delavcev je še poleg, ki jih kadilci zaposlujejo, ko opravljajo postranska dela s prodajo tobaka, izdelovanjem zabojev za tobake izdelke itd., o tem statistika molči.

Glavni dobitek od tobaka ima seveda povsod država. Nemčiji je leta 1932, prinesel monopol na tobak 900 milijonov mark v državno blagajno. Trošarina na sladkor je vrgla vsega samo 285 milijonov, pivo, ki je v Nemčiji ljudska pijača, pa takisto samo 261 milijonov mark. Voditelji nemškega gospodarstva pravijo: »Tobak je luksuz in za življenje ni nujno potreben. Kdor hoče torej kaditi, naj plača davke! — Prav imajo!

Nobeno kolonialno blago si v Evropi ni pridobilo toliko zvestih in vdanih prijateljev kot tobak. Tobak je skoraj istočasno prišel v evropske države iz dveh strani — iz Španije in Anglije, ki sta takrat imeli zvezo s prekomorskimi deželami. Španski kralj Filip II. je poslal po tobak v Novi svet posebno pomisljivo, ki jo je vodil Boncalo Fernandez de Toledo. Ta je leta 1553, zares prinesel v Španijo prve rastline tobaka. Že prej pa se je v Španiji dolgo govorilo o »zlati in blagodišeči travici«, ki raste baše v Novem svetu. Saj so misijonarji, ki so spremljali Kolumba na njegovi drugi vožnji v Ameriko, razširili vest o tobaku kot zdravilnem sredstvu zoper razne bolezni, ki so takrat teple človeštvo.

Zdravilni značaj tobakove rastline

Prvotna uporaba tobaka je imela torej medicinski značaj. Ta razlog je vodil francoskega poslanika Jeana Nicota na libonski dvor, odkoder je prinesel tobakove rastline na dvor Marije Medicejske. V Franciji so zaradi tega tobak še dolgo imenovali »kraljevsko zelišče«. Zaradi takratne splošne rabe tobaka v zdravilstvu (o kateri pa danes nihče ničesar več ne ve), so tobak imenovali tudi s tujim imenom »Herba panacea« ali »Herba sancta«, kar bi se po naše reklo »vsezdavilna rastlina« ali »sveta rastlina«. Francoski botanik Delachaux pa je napravil konec vsem tem imenom ko je na čast Jeanu Nicotu, ki je tobak prinesel na Francosko, imenoval istega z imenom »Herba nicotiana«. Zgolj slučaj je torej napravil Nicota ne smrtnega, saj Nicot, po katerem ima strup v tobaku svoje današnje ime, nikotina ni prenešel, ker pač pa ni bil kadilec.

Mož, ki je tobaku tako rekoč prvi služil z dušo in srcem, je bil sir Walter Raleigh. Bil je angleški admiral, ki je vodil s Spencij srdite vojne za prekomorsko po-

sest. Leta 1584. je poslal v Severno Ameriko ekspedicijsko mornarjevo, ki je tamkaj osnovala kolonijo Virginijo. To ime je admiral Raleigh vzdel deželi na čast imenu mlade angleške kraljice. Po dveh letih so se kolonisti, ovenčani z lavorikami zrnja, vrnili v domačo luko Plymouth. Toda, o groza! — Vsak mornar je držal v ustih pipo, iz katere se je kadilo ko iz dimnikov plymouthskih tovarn. Eno teh pip je prejel v dar tudi sir Raleigh. In ni se ločil od nje vse do svoje smrti. Ko je zasedel angleški prestol kralj Jakob I., je vrgel Raleigha v ječo. V towerski trdnjavi je polnih 12 let čakal na svoj konec in edina zvesta prijateljica mu je ostala pipa, ki ga je spremljala tudi na pot v smrt, ko ga je pustil kralj Jakob »bglaviti, potem ko je sklenil s Spencij lastni mir...

Od takrat je mnogim ljudem bila pipica tobaka edina uteha v nesreči.

Iz Anglije se je pipa udomaćila na nizozemskem. Ni minilo še pol stoletja po vrnitvi Boncale Fernandez iz Amerike, že se je tobak razširil po vsej Evropi. Pričeli so ga na veliko saditi na Javi in Indiji in Perziji, povsod tam, kjer so bile pod ebne razmere naklonjene tobakovim rastlinam.

V času Ludvika XIV se je razširila raba tobaka za njuhanje. Takrat niso tobak njuhal samo moški, ampak tudi odlične dame! (O moške, zakaj se torej jezite, če z vami vred stoji v vrsti za pet borih cigaret dama, ki hoče vsaj slede tobaka biti enakopravna, tako kakor njena srednjeveška vrstnica, ki je odprla svojo tobaknico, ponjuhal in potem ponudila ščepce tobaka tudi svojemu oboževalcu?) Razvada njuhanja se je takrat zelo razpasla, da je papež Urban VIII izdal posebno bulo zoper tiste, ki so njuhal v cerkvah in molitvi z njuhanjem in usekvanjem božje opravilo. Celih 100 let je bila ta bulo v polni moči dokler je ni prekličeal papež Benedikt XIII., ki je bil sam strasten njuhač tobakovega prahu.

Kakor mnoge druge darove matere Narave, so tudi tobak ponajveč razširili vojaki do zadnjega kotička Evrope. Znano je, da je bil Friderik Veliki strasten njuhač, takisto tudi Napoleon a. Peter Veliki je ljubil pipico. Voditelj Indijcev, Gandhi pa baše ne prenese tobakovega dima. Če tudi uspeva v Indiji odlični tobak, Gandhi ne kadil in ne njuha. Pridelovanje tobaka v Indiji daje kruh milijonom in milijonom ljudi. Pravilo, da Gandhi vse dotlej ne bo uspel v svojem boju za indijsko neodvisnost, dokler se ne bo postavil odločno po robu pridelovanju tobaka, ki zaslužuje Indijo v podrejeni položaj.

Cigara in cigareta naslednici pipe

Že v 18. stoletju se je pipa umaknila cigari. Nemci so pričeli izdelovati cigare že leta 1788. Angleži komaj leta 1840. Še pozneje se je udomaćila cigareta L. 1862. je bila v Dresdnu zgrajena prva tovarna za izdelovanje cigaret. Tudi cigareta si je šele po prvi svetovni vojni osvojila trg tobaka v Evropi in izpodrinila otopo »cigaro. Postala je med kadilci v pravem pomenu besede popularna.

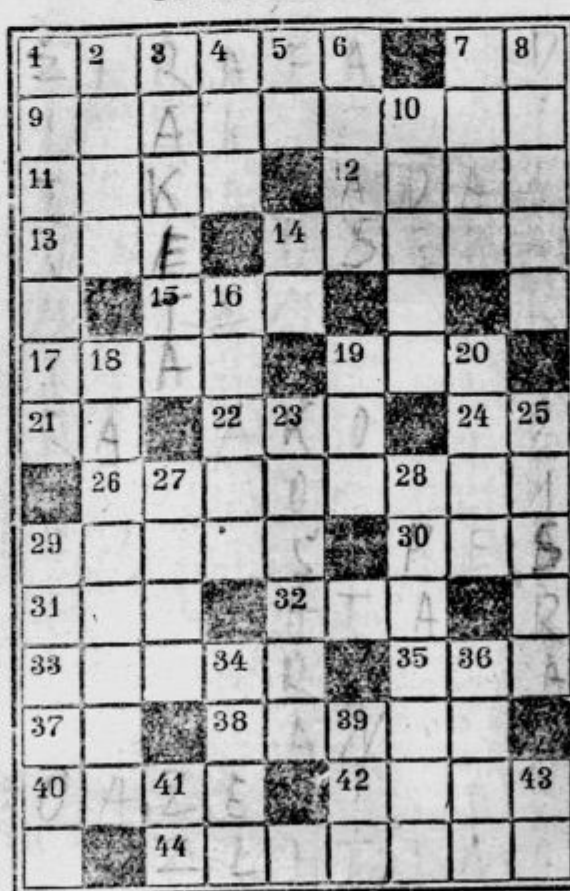
Tobak uspeva najbolje v Severni Ameriki. Kentucky daje tobak za pipo in čikanje Virginija in Karolina zalagata kadilce vsega sveta s tobakom za čikanje in za cigarete. Pensilvanija in Ohio sta blagoslovljeni deželi za rast tobaka. Kakšno gospodarsko vlogo igra tobak v Ameriki, boste spoznali po tem, da so Zedinjene dr-

žave samo leta 1934. pridelale eno tretjino svetovne produkcije tobaka (2.2 milijona ton). USA izvažajo toliko tobaka, kolikor vse ostale države, kjer uspeva tobak, skupaj.

Zapadna Indija je dežela z najstarejšo kulturo tobaka. Skoraj na vseh otokih uspeva odlični tobak. Prvo mesto zavzema seveda Kuba, kjer raste tobak, iz katerega izdelujejo odlične cigare. Že pred prvo svetovno vojno je stal na Kubi funt tobaka 20 dolarjev.

Južna Amerika, posebno še Brazilija, je takisto poznana po finih vrstah tobaka. Filipinsko otočje, Java, Borneo, Sumatra... so dežele, kjer raste fino dišeč tobak za cigarete. Toda eno je gotovo: najfinjša vrsta tobaka raste v Macedoniji. Balkanske države so sploh neodvisne od uvoza tobaka, ker ga same pridelujejo več kot dovolj. Druge evropske države morajo tobak uvažati, ker domača proizvodnja zaostaja za potrebami strastnih kadilcev.

Križanka št. 1

Besede pomenijo:

Vodoravno: 1. velika žival, ki živi na naši celini samo v zooloških vrtovih. 7. pogosta kraljica pri kraljevih imenih. 9. roka na Finskem, 11. kazalni zamek (množ.). 12. svetopisemska oseba. 13. osebni zamek (množ.). 14. gibanje morja. 15. veznik. 17. reka v Srbiji. 19. reka v Srbiji. 21. grška črka. 22. podredni veznik. 24. del telesa. 25. bivati zaradi okrepitve na deželi. 29. močkovit me. 30. domača žival. 31. svetopisemska oseba. 32. oče. 33. enota evropske valute. 35. evropska reka. 37. medmet. 38. del Vojvodine. 39. predel v gozdu. 42. tudi tako, vendar, brez tega. 44. rudninska voda.

Navpično: 1. ruško mesto, znano iz sedanjih bojev na vzhodni fronti. 2. močno ime. 3. služi v vojski za signaliziranje. 4. veznik. 5. v Lofotih, 6. starogrški junak. 7. lahka atletična disciplina. 8. enota bivše valute. 10. sad in drevo (množ.). 14. pritok Urana. 16. grška muza. 18. ameriška država. 19. nasledovanje. 20. živalski glas. 23. pletena posoda. 25. del pohištva. 27. gorčnost vmena. 28. naprave, pristojni. 29. ženska oseba iz grške mitologije. 34. svetopisemska oseba 36. plin. 39. krojaška potrebščina. 41. dva enaka slogamska. 43. v skali.

REŠITVE NOVOLETNE KRIŽANKE

Vodoravno: 1. Killmandžaro, 7. Me optamija, 13. ga, 14. l. l. (lansko loto), 15. in, 16. le, 18. up, 20. ko, 26. ni, 27. or, 28. teresa, 31. črpan, 33. munija, 36. narobe, 38. sej, 39. N. l. 41. ale, 43. iji, 45. ina, 46. lek, 47. alo, 48. up, 50. bas, 51. mize, 52. re, 53. um, 55. len, 56. do, 57. Al(umini), 58. el, 59. kola, 61. Jera, 63. sto, 67. voh, 69. al(mosfera), 70. eben, 71. in, 72. kit, 73. ak, 74. osa, 75. Ba(ili), 76. ml, 77. gla, 78. dr, 79. pek, 80. no, 84. otac, 86. taksi, 89. Tone, 92. oboa, 94. tara, 96. lan, 97. jaz, 98. s, l, 99. S. P. D., 100. bi, 101. leo, 103. oni, 104. ar, 105. le, 109. ol, 110. ar, 111. ebenovina, 112. kompanija. Navpično: 2. Ig, 3. lajak, 4. ml, 5. Al(umini), 6. rz, 8. ej, 9. ti, 10. lilija, 11. je, 12. čut, 17. ure, 19. pesem, 21.

Os(mit), 22. kolonijalno, 23. ep, 24. omika, 25. la iljin krov, 26. na, 27. obara, 29. rek, 30. analiziran, 32. nabrana pesa, 33. mearski per, 34. ir, 35. jima, 36. njegovo oko, 37. on, 40. ilo, 42. la, 44. Iza, 46. lutke, 48. ud, 49. pogani, 54. planine, 58. elektrarna, 60. oblast, 62. Rim, 64. Tigelin.

65. o, takol, 66. jaino, 68. ospel, 69. Abadon, 82. eta, 83. tovor, 84. obla, 85. pozen, 87. kopol, 88. balon, 90. epik, 91. oj, 93. As (arzen), 94. ti, 95. go, 102. Eli, 105. re, 107. ga 108. uk.

Voščilo 81-82-83 vodoravno: Srečno in veselo Novo leto!

Nezgodno zavarovanje za naročnike „Jutra“

Splošni zavarovalni pogoji

Kakor smo že objavili, smo tudi za tekoče leto z »Občno zavarovalnico« — generalni zastop B (prej Zedinjena zavarovalnica d. d.) v Ljubljani obnovili pogodbo o zavarovanju vsih »Jutrovi« naročnikov za primer smrti zaradi nezgode. Zavarovalni pogoji so ostali nespremenjeni in so vedni naših naročnikov že znani. Vendar jih danes objavljamo še enkrat in priporočamo vsem naročnikom, da jih razlivo prečitajo in si jih zapomnijo. Glavne njihove vsebine so:

I. Kdo je zavarovan

1. Za L. 3800 je zavarovan pri »Občni zavarovalnici« — generalni zastop B (prej Zedinjena zavarovalnica d. d.) vsak »Jutrovi« naročnik, ki nenačoma utrpel nezgodo pri izvrševanju svojega poklica, ali izven poklica in ima ta nezgoda za posledico smrt takoj ali v roku šestih mesecev od dneva nezgode.

Kot nezgodo se smatra vsak zunanji dogodek, ki je neodvisen od volje zavarovanca in ki nenačoma zunanje mehanično učinkuje na telo zavarovanca.

Nezgodna mora biti kot taka zdravniško ugotovljena. Za nezgodo ni smatrati onega dogodka, ki ga je zavarovanec povzročil svojevolično ali lahkomišlno, ali ko se je zavestno podal v življenjsko nevarnost. Zavarovanje velja samo za vso Evropo.

II. Zavarovane in nezavarovane nezgode

2. Kot nezgode veljajo tudi:

1. Zastrupitve ran, ako je bila infekcija povzročena po vidni zunanji nezgodni poškodbi, tako da je infekcijska snov prešla v telo po rani, povzročeni vsled nezgode. 2. Ožganje po ognju ali po jedkih tekočinah, poškodb po električnem toku, nezgode zaradi uhanja plina.

3. Posledice elementarnih naravnih dogodkov, kakor so strela, orkan itd. Le nezgode ob potresu ali vulkanskem izbruhu so izzete.

3. Za nezgodo ni smatrati:

1. Vskokovstna obolenja in bolezenske pojave. 2. Škodljiva vplivanja na zdravje po luči, temperaturi, vremenskih vplivih, po sončarici in po kapi. 3. Telesne poškodbe po röntgenovih, radijskih, višinskih sončnih in umetnih ali drugačnih žarkih.

4. Telesne poškodbe po trajnih in ponavljajočih se naporih in uporabljanju telesnih sil. 5. Telesne poškodbe zaradi raznih zdravstvenih ukrepov in zaradi operacij, ki jih je zavarovanec sam izvršil na svojem telesu ali si jih dal izvršiti.

4. Pravico do odškodnine iz naslova nezgodnega zavarovanja imajo le oni naročniki, ki so poravnali naročnino vsaj za ves čas do 14 dni pred nezgodo.

Za nove naročnike stopi zavarovanje v veljavo šele s trenutkom, ko je bila naročnina vsaj za mesec dni vnaprej plačana. 5. Ako se je zavarovanec zavestno podal v življenjsko nevarnost ali lahkomišlno ali svojevolično povzročil nezgodo, zavarovalnica za tako nezgodo ne jamči. Ravno tako tudi ne jamči za nezgodo, ki se je pripetila: pri vestajah, pri javnih nemirih in neredih, v zvezi z vojnimi dogodki, v pretepu, pri kaznivih dejanjih, ki jih je izvršil poškodovanec sam ali z njegovo vednostjo ali privoljenjem kaka tretja oseba, pri kršitvi ob oblasti izdanih varnostnih predpisov, ako je ta kršitev sodno dokazana, pri nezgodah v dvobojih, v pijanosti, pri akrobatskih ali ekvilibrističnih vajah, pri igranju na točih ali podobnih motornih vozilih brez oblastnega certifikata, pri dirkah, pri tekah ter pri drugih tekmovalnih prireditvah, pri uporabi letal, zračnih ladij in podmornic, pri vožnjah po vodi brez spremstva kakšne odrasle osebe.

6. Zavarovan je vedno samo prejemnik Hista, ki je kot tak vpisan v kartoteki v upravi »Jutra«, brez ozira na to, kdo naročnino plačuje. Za eno nezgodo se plača zavarovalna vsota samo enkrat, ne glede na to, ali je naročnik naročen na eno ali več izdaj »Jutra«. Ako naročnik ni posamezna oseba, nego kaka družba, oziroma zveza več oseb (juridična oseba), velja zavarovanje samo za določeno fizično osebo, ki je bila od načelnika te družbe »Jutru« v zavarovanje pisмено prijavljena.

7. Ako je zavarovalnica odklonila stavljenе zahteve, ima zavarovanec pravico, da te zahteve iztoži v roku 6 mesecev pred sodiščem v Ljubljani, ker sicer zastarajo.

8. Mesec pa je plaval vzravnal, kakor da bi ga bile hladne nočne sapa iztrezile, in je začuden vprašujoče zrl na zemljo. Naglo se je bližal zapadu, bežec pred prvim svitom, ki se je bil razlil na vzhodu in zapeljal najbližje zvezde, da so ugasnile v objemu prve ljubezni.

Negibno je stal, naslonjen na ograjo in gledal v daljavo. In tam daleč, kamor je komaj segel njegov pogled, se je iz teme dvigal močnejši Triglav, molčel in v svojem molku zgorel in naokrog je ozivel. Po travnikih, poljih in po zrakih. Neštevilna življenja, neštevilnih svetov, združenih na enem. Noč se je umaknila in prepuščala oblast novemu dnevu. Neskončna veriga se je vidno premikala skozi večnost.

Z visokih vrhov je zavel hladen veter. Streslo ga je po vsem telesu, da se je vrnil v šotor in tihó sedit na rob ležišča. Njegovi tovariši so vsi spali nemirno spanje. Zdalj, zdaj je kdo začel in se sunkovito obrnil, nekdo je šepetaje izgovarjal nerazumljive besede, drugi so spet smrčali in hropeli, da so se njihovi glasovi prelivali v čudno, do dna duše segajočo melodijo...

V glavi je čutil neznošen pritisk. Premagoval ga je bliženi spolec, a ni mogel zaspati. Čeprav si je tako želel da bi se vsaj še za nekaj kratkih trenutkov poslednji pridružil splošni tovarišnosti. In ko se je tema v šotoru prelila v mrak, je že zmerom buden želel na robu trdega ležišča. Ostali pa so se bili umirili in enakomerno dihalo v trdem snu čepali moči za novi dan, ki bo enak minulemu in kdo ve kolikim naslednjim... Moči, ki bodo potrebne za nadaljevanje boja z uničujočim črnom negotovostjo in nepremagljivim plamenom hrepenenja...

Globoko je vzdihnil in oči so se mu skalile.

Kruh, pa je začel jesti. Počasi grizel in prežvečujoč, da ne bi koga prebudil. Ob enem je počasi premišljeval.

Jutri bo morda že doma, na lastni postelji. A oni bodo ostali tu, čakajoč rešitve. Nadaljevali bodo svoj boj za tisti ali nebiti »Jutru«, ko jih bo on že zapustil, se bodo uvrščali v dolge vrste pred velikimi črnimi kotli, polnimi kadeče se kave. In potem se bo nadaljevalo po določenem redu, dan za dnem, kdo ve koliko časa!

Zdržni se je. Prisiljena tišina je uregala njegove misli, da je prisluhnil. Dihanje in smrčanje je utihnilo. In am, v najbolj oddaljenem kotu, je nekdo še hropel. In spet je skozi temo začutil, da vsi sedé na ležiščih in strme vanj, napeto poslušajoč, kakó je. Nehote je prenehal zvečiti in počasi je legel. Nato je tihó vstal in spet zlezel iz šotora.

Noč je bila poživljajoče hladna. Mesec je bil že visoko in v njegovih svetlih valovih so se potapljale nemirne zvezde. Zarzi se je vanj in zazdelo se mu je, da se je znatno približal zemlji, da so zvezde nemirnejše in svetlejšje, a nebo mnogo temnejše kakor prejšnje noči... Spet je žaromet prerezal temo, tik mimo njega je šinila svetloba. Z nasprotnega konca je odgovoril drugi žaromet in bela svetloba snopa sta se prekrizala kakor svetla meča bojujočih se nevidnih sovražnikov. Ostrini sta zažvenketali in omahnila, v naslednjem trenutku pa sta se spet dvignili in švinili vsaka v svojo smer... Slepčja svetloba je obšla malega stražarja ob vodovodu Raven in negiben je stal na pragu svoje hišice — in spal. Luč ga je zaskelela v oči, da si jih je še v spanju zakril z desnic. In že se je zdržnil iz sna ter prestrašen pogledal okrog sebe. Polna tišina, le od vodovoda je rahlo šumelo Električna črpalka je neumorno dvigala vodo po dolgi cevi iz globin.

rom pritrčeval, da nima noža. Nekat gramov sladkorja najmlajšemu, ki ima vsako jutro od jeka nabrekli podobenec. Raztrgano krpo levemu sosedu, a dve cigareti šotorovemu starešini. In oči so jim hvaležno gorele.

Ni več strpel v šotoru. Planil je na plano, v mrak in se pomešal med sprehajajoče se gruče kakor slepec in se zaletaval zdaj v tega, zdaj v onega. Vrvenje in gorvaje, ki ga je vsak večer opazoval in doživljal se mu je nenačoma zazdelo nenaravno in neresnično, neresno nehanje ljudi, ki so samo telesno navzočini, z duhom pa žive resnično življenje daleč stran od teh barak, šotorov in velikih ograj iz bočede žice.

Ko je zlezel pod svoj šotor, je bila že pozna noč. Sprva je mislil, da že vsi spijo. Potem pa, ko se je neslišno zlezel na trdo ležišče, je podzavestno začutil, da je njihovo dihanje neenakomerno in nenaravno. Pretrgano, da nihče ne spi. Čez čas se je sosed na desni obrnil na ozkem ležišču in globoko vzdihnil, kakor da bi z veliko muko svojo notranjost, ki je bila polneta kdo ve kam, potegnil spet vase. In tam na nasprotni strani je zasumel v temi. Nekdo se je dvignil na ležišču in se zazrj vanj. Čeprav je bila tema neprodorna, ga je različno videl, najmlajšega, kakor nepremično strmi vanj, kako mu mrzlično gorijo oči. Mrzlo ga je spreletelo, a se ni upal premakniti. Negibno je ležal vznak in zatajeval gib. Skozi šotor je potegnila osvežujoča sapica. Spanec ga je premagoval. A preden je zares zaspal, se je zbudil bister in nezaspal. Okrog njega je umirjeno in zmerom globlje dihanje dokazovalo, da je vse napolel je premagal spanec. Neslišno se je dvignil in obselel del časa. Vlekel je na ušesa. Dihanje se je ponekod spremenilo v smrčanje in hropenje. Iz žepa je potegnil sir in

Vladimir M.:

Noč pred povratkom

Jasna poletna noč je bila legla skrivnostna na zemljo. Prvi kralec — nagnjen kakor pijanec — se je s težavo vzpenjal po poti, posuti z zvezdami, sipajoč srebrno svetlobo v črne prepače. Njegovim svetlim žarkom se je neprestano umikal raztrgan oblak, črn in zlovčšč, leno se plazeč pod bičem nočnih sap v temo.

Veliko taborišče je mirno spalo. Noč je bila stanovanke razbremenila skrb, ki so jih dan za dnem tiščale k tlom. Le močni žarometi so zdaj pa zdaj kakor ostre sablje rezali temo in se neumorno iskali, iskali...

Včasih je slepeča svetloba zajela tudi šotor na robu šotorišča za veliko barako, ki je služila za kuhinjo in skladišče tam pri vodovodu z električno črpalko. Ni pa mogla prodreti skozi debelo platno v notranjost, kjer je ležalo osemnajst ljudi.

Čeprav je bilo že pozno, nihče ni spal. Novica, da se eden izmed njih naslednje jutro vrne domov, jim ni dala miru. Domišljija je bila razburjena nenormalna in kruta ni se dala brzdati: poletela je čez široke ravnine in strme gore v domovino k čakačim in hrepenčim svojem.

Tudi njega, ki je bil nenavadno prizadet, je vesela vest tako vznemirila, da ni spal. Negiben je ležal vznak na sami slamni ker je bil očeje že oddal v skladišče kakor so velevala pravila. Bil je oblečen in obut pripravljen za odhod. Pod glavo si je bil podložil škaflo vsebujočo nekatere najpotrebnejše drobnarije za pot povratka. V senčilu mu je ključalo in srce mu je nenavadno močno bilo. V duhu pa si je prizadeval obnoviti dogodek komaj ugaslega dne.

Dopolodne so mu bili povedali, da je določen za povratek. Takrat še ni mogel do-

umeti resnice. Ni vedel, kako se je vrnil do svojega šotora. Iztrgnili so ga šele vprašujoči pogledi tvarišev. Počutili so, ki so bili odsoniti potrti in unačijo obnem. Zasmilili so se mu. Zazdelo se mu je, da ne bi smel oditi sam, da bi jih moral vzeti s seboj, vsaj tiste, s katerimi je dan in noč prebil pod isto platneno streho. Mučno mu je bilo da ni vedel, kaj naj reče. Iz zadrege so ga spravili oni. Obkolili so ga in eden je izgovoril:

»Srečen si, ki odhajaš! Tako je rekel in beseda mu je zastala.

»Odhajam?« Podzavestno mu je šlo to vprašanje, čeprav je bil uverjen da je res, a se je bal preveč verjeti, da bi ne bil razočaran.

»Seveda, kaj ne veš?« je vztrajal oni. Ni odgovoril. Nepoznano čustvo ga je prevzelo, da ni vedel, ali naj se veseli ali ne.

In potem so prihajali k njemu znanci in neznanci. Vsak je imel nešteto prošnji. Vsak bi hotel, da najprej njemu ugodi da najprej njegovim svojem sporoči pozdrave in želje in še marsikaj in še nekatere važne stvari in... Ves dan, do noči so ga obletavali.

Vojaki, ki so stražili prehode posameznih delov velikega taborišča so ga zdaj prijazneje pozdravljali in ga vikali. Brezpomembna številka se je bila zaradi neznatnega koščka papirja dospela pred nekaj urami. Spremenila spet v človeka enakopravnega navadnim zemljanom. Nič več se ne spominja, kako je bilo z večerjo. Le to še ve, da mu je nekdo prinesel velik kos sira, drugi hlebec kruha za na pot. Potem pa se je lotil popraviljanja svojih reči. Pokrov stare škatle tiste, ki je bila iz bele lepene, je dal sosedu, dobremu risarju, da si bo na njem narisal izvoljenko. Odprl je konzerv staremu postreščku v kotu šotora, ki se je zme-

MALI OGLASI

Kot kaže službo plača na vsako besedo L-30, za drž. in prov. takso -60, za dajanje naslova ali šifro L-2. Najmanjši iznos za te oglase je L-7. Za šifrovanje in dopisovanje je plačati na vsako besedo L-1, za vse druge oglase L-60, za dajanje naslova ali šifro L-3. Najmanjši iznos za te oglase je L-10.

Službe isče

GOSPODARICA
poiskuje kuhinjo, grebojzlačno - samo za hrano - kuharici s boljšimi ročnicami. Pisane ponudbe na oglasni odtok »Jutra« pod »Varnostno gospodinjstvo« 357-1

NATAKARICA
mlajša, išče službo. Več vseh gostinjskih del. Ponudbe na ogl. odt. »Jutra« pod »Varnostno gospodinjstvo« 313-1

GOSPODARICA
z iznajmljivateljem in nekoliko nemčin - išče zaposlitev v Jadranskem Primorju. Ponudbe na ogl. odt. »Jutra« pod »Mlada moč« 368-1

GOSPODARICA
stara 24 let, trgovsko izobražena, vajena gostinje, išče službo. Ponudbe na ogl. odt. »Jutra« pod »Pridna in poštena« 414-1

MLAJŠA GOSPODARICA
trg. usposobljena, s posredniškim praktičnim, delovnim, išče kakršnikoli primeren in zaposlitev. Ponudbe na ogl. odt. »Jutra« pod »Pomoči potemtaka« 223-1

ZOBOTEHNIK
zpopolnjen v izdelovalni umetnosti, je delal v vseh umetniških, išče zaposlitev. Pomeni predložitve z navedbo plačila na ogl. odt. »Jutra« pod »Zobotehnik« 228-1

BOL. STREZNIKA
diplomirana, išče primeren službo. Ponudbe na ogl. odt. »Jutra« pod »Pridna in poštena« 305-1

FRIZ. POMOCNICO
ter vajenico, sprejme takoj. Pomeni predložitve z navedbo plačila na ogl. odt. »Jutra« pod »Natakarica« 435-1a

NATAKARICA
se sprejme na Bregu 18. 435-1a

LJUBLJANSKI KINEMATOGRAF

KINO SLOGA Telefon 27-30
Veliko TOBIS-ovo pionirsko delo na polju nemškega glasnega filma:

Simfonija življenja

v starih stavkih. Simfonija presunljivo podaja kompozitivno tragično življenjsko usodo, ki je ustvarila to Veliko simfonijo. Glasba: Norbert Schultze; dirigent Paul v. Kempen; izvajajo: Dresdenska filharmonija; sodelujejo: Wiener Sängerknaben. V glavnih vlogah: Harry Baur, Henny Porten, Gisela Uhlen, Harald Paulsen

Svojevrstno delo, senzacija za glasbo ljubce občinstvo

KINO MATEJA

Telefon 22-41

KO DEKLETA ZORJO...

Duhovita komedija o treh življenjskih mladencih in njihovi podjetni nameni na lovu za snubci z ljubko Geraldine Katt, Marine v. Dittmar, Henny Porten, Rene Delgen in Otto Gebührerjem v glavnih vlogah

Predstave ob delavnikih ob 15. in 17.30 uri; ob nedeljah in praznikih ob 10.30, 13.30, 15.30 in 17.30 uri

KINO UNION

Telefon 22-21

ENKRAT V LETU

V glavnih vlogah: Ijubka Danielle Darrieux in elegantni Albert Prejean. Predstave ob nedeljah in praznikih ob 10.30, 13.30, 15.30 in 17.30 uri;

KINO MOSTE

Velika filmska umetnina z izbranimi igralci: Paul Weggen, Paul Klinger, Beani Löbel

Ko spet zasije sonce

Na praznik ob 10.30, 1.30, 3.30 in 5.30

V nedeljo nov spored

Daphne du Maurier: 62

FRANCOZOV ZALIV

Stopala je naglo, kakor da živi v njenih deških oblačilih prostost. Bila je spet vsa čila; nehoti si je zaživljala tistih nekaj taktov iz pesmi Pierra Blanca in v duhu zagledala njegov veseli opijci obraz in njegove bele zobe. daj je stal na palubi »Mouette« nekje sredi preliva in čakal gospodarja, ki ga je bil pustiti tu. Na pristanišču ovinku je zagledala senco. Ki je prihajala naproti: to je bil William s konji; mlad deček ga je spremljal. Domnevala je, da utegne biti Gracin brat, lastnik oblačil, ki jih je imela na sebi. William je pustil dečka pri konjih in prišel k nji. Ko ga je gledala ob blizu, jo je neznansko silil smeh, kajti kosatil se je v črni obleki, belih nogavčah in temni koderasti lasulji.

Kaj je bilo, doktor Williams, sin ali hči? je vprašala. Videti mi je bilo, da je v zadregi in ne povsem zadovoljen z vlogo. ki jo mora igrati; kajti nad tem, da naj bo on gospod, ona pa hlapčica, se je sploščal, čeprav se drugače ni zlepa spotal na čim.

Koliko ve? je šepnila in pokazala na dečka.

Nič, milostiva gospa, samo toliko, da sem jaz Gracin prijatelj in sem se pri nji skrival in da ste vi tovarš, ki mi pomaga pri begu.

Tedaj hočem biti Tom. je vzkliknila, sin Tom ostanem. Spet je v Williamovo

nejednolično zaživljala pesem Pierra Blanca, krenila h konjem, se zavijala enemu na sedlo, s petami poglajala žival v dir, se zamajala dečku ter odskakala po cesti naprej. Ko sta dospela do zidu okrog Godolphinove graščine, sta razjahala in pustila dečka s konji v varstvu nekakega črevesa. Dona in William sta peš prehodila tiste poti milje do vhoda v park, kakaj tako sta se bila prejšnji večer dogovorila.

Zdaj je bilo temo; prve zvezde so se iskale na nebu. Nič nista govorila med seboj, vse je bilo premišljeno in pripravečno. Toda pri duši jima je bilo kakor gledališki igralcem, preden nastopijo prvotkrat pred občinstvom, ki jim utegne biti sovražno. Vrata so bila zaprta in zaklenjena; zvrle sta v stran, se spustila čez zid v park in se v senci dreves plazila proti vozni poti. V daljavi sta videla grajske zidove. Vrata okna nad vhodnimi vrati je bila še razsvetljena.

Sin in naslednik se še vedno obotljevala. je Dona zajeptala. Stopala sta proti hči. William naprej. Tam, pri vhodu v hlev, je stal zdravnikov voz; kojčija je sedel z enim izmed Godolphinovih konjarjev na obrnjenem sedlu; pri svitu svetilnice sta mešala karte. Dona je silila pritažen mrmanje njenih glasov in vmes njiju smeh. Tedaj se je vrnila k Williamu, ki je stal ob robu vozne poti. Njegov drobni ozki obraz je bil videti pod izposojeno lasuljo in klobukom še manjši. Opazila je, da mu štril pod suknjo kopito pištole;

njegova usta so imela odločen izraz. »Ste nared? je vprašala. Priklimal je z očmi čvrsto uprtimi vanjo je šel za njo po dovozu tja do trdnjave. Za hipec je prevzel občutek skrbi; pomislila je, da bi ga utegnili. Taktisto kakor druge igralce, ma homa pustiti na cedilu zaupanje v to, da je kos svoj nalogi; če bi se mu beseda zataknila, če bi jo William, ki je bilo od nje tako odvisno, polomil, bi bila igra izgubljena. Ko sta obstala pred zaklenjenimi vrati poslopja, ga je pogledala in preteptajala po ramenu; zdajci se je ta večer prvič zamejla, drobne oči so mu zametale v okroglem obrazu. Zaupanje vanj se ji je vrnilo, čes, obnesel se bo. Kakor bi trenil je bil postal zdravnik. Ko je potikal na vrata, mu je glas polno in černo zavzvenel, nič več ne taktisto, kakor je govoril v Navronu: »Ali je tu neki Caharja Smith, in sli bi mogel doktor Williams izgovoriti z njim nekaj besed?« Dona je si šla, kako je v notranjščini nekdo odklonil vrata so se sunkoma odprla; na pragu je stal ječar, njen prijatelj. Zaradi vročine je bil odložil opanke, rokave je imel zavahane preko komolcev; z vsem obrazom se je smejal.

Milostiva gospa torej ni pozabila obljube? je zaklical. Tako je prav, le noter gospod, bodite dobrodošli. Piva imamo takopak dovolj da lahko krstimo vas in še malega povrhu. Ali je fant?

Tako je, prijatelj. je rekel William, krasen deček, zila slika njegove lordeke milosti.

Pomel si je roke, kakor da je na moč zadovoljen, in krenil s paznikom v notranjščino. Vrata so bila odprta; tako se je Dona lahko stisnila k stranski steni stolpa in vlekla na uho. Silila je njune korake ko sta prišla noter, in zvenket korazev in ječarjev smeh.

Nu, gospod štirinajstkrat sem oče in lahko rečem, da poznam to reč enako dobro kakor vi. Koliko pa tehta otrok?

Oh, je rekel William, koliko tehta, nu... počakajte... Dona je zunaj potlačila smeh; zamisljala si ga je, kako osuplo mršči obrvi, ko ve o teži dojenčka takega malo kakor ona. »Kake stvari funte utegne imeti, če se prav spominjam, je začel se točne številke si nisem spomnil. Je ar je od začudenja poživljal, in njegov tovarš je planil v grohot.

In to naj bo po vašem krasen deček? je rekel. Ne bognie gospod, ta otrok ne bo ostal pri življenju. Moj najmlajši je imel enajst funtov, ko smo ga dejali na tehtnico.

Štiri sem rekel? mu je William blato segel v besedo. To je seveda pomota! Mislim sem štirinajst. A ne, zdaj se spominjam, bilo je nekako med petnajstimi in šestnajstimi funti.

Spet je paznik poživljal.

Bog ne zadeni, gospod to presega mejo. Če je res tako, tedaj boste morali gledati na milostivo gospo, ne pa na otroka. Ali se počuti dobro?

Prav dobro. je William zatrdil, sin je tudi izvrstne volje. Ko sem jo zapuščal, se

je posvetovale z njegovim lordstvom o tem, kakšno ime naj da sinu.

Potem je vsakako bolj hrabra ženička, nego bi ji bil prisodil, je odvrnil ječar.

Nu, gospod glede na vse to mislim, da ga zaslužiše tri korazre. Spraviti šestst funtov težkega otroka na svet, je prebita naloga. Na vaše zdravje, gospod, in na zdravje otroka in gospe, ki je nočjo pila z nami; ta je, če se nudo ne motim, vredna svojih dvajset ladjdy Godolphinških. Prav za prav bi mi morali to pripomniti za meritjo, kaj, gospod?« Dona Williamovega odgovora ni razumela, toda si šla je zvenket nekakšnih novcev in podrsavanje z nogami. Paznik se je spet zasmejal: »Hvala vam, gospod, vidim, da ste pravi gentleman. Kadar mi žena spet začne, se vas spominjam.

Zdaj so krenili njeni koraki po stopnicah v gornji prostor; pritegnila je sapa in zagrebala nohte v dlani. To je bil trenutek, ki se ga je bala mimo vseh, zakaj na manjši pogrešek je utegnili sprožiti nesrečo in spoznanje, za kaj gre, je pomenilo polom na vsej črti. Čakala je, dokler se ji ni zadelo, da sta moža tem zgoraj prišla do celice, nato je stopila blizu k vratom in prisluhnila. Silila je glasove in obračanje ključa v ključavnicah. Nato, ko se vrta zaplutila za njima, je smuknila skozi vhod v notranjščino trdnjave. Zagledala je ostala dva ječarja, ki sta ji kazala hrbet. Eden je sedel ob steni na klopi ter zehal in se pretezal, drugi pa je stal in gledal gor po stopnicah.

Schriftleiter - Urejuje: Davorin Ravljen. - Für das Konsortium »Jutra« als Verlag - Za konzorcel »Jutra« kot izdajatelj: Stanko Virant. - Für den Inseratenteil verantwortlich - Za inseratni oddelek odgovarja: Ljubomir Volčič

DEKLE

večje nekoliko kuhe, za gostinjsko kuhinjo, takoj sprejem. Sv. Jakoba trg št. 5. 434-1a

DEKLE Z DEZEL

14-17 letno, sprejem. Imeti mora veselje do otrok in opativati vsa hišna dela. Vič, Zavarjeva 4. 437-1a

za vsa hišna dela, ki zna nekaj kuhe ali pa bi se prišla, sprejem takoj. Vsa oskrba v hiši. Naslov v ogl. odt. »Jutra« 394-1a

SLUŽKINJO
iščem za ukoli s 15. januarjem. Hrana izdatna. Naslov se izve pri Komar, Cankarjevo nabrežje 7/II, ponudbe. 400-1a

POSTREZNICA
dobi sobo s strednikom za nekaj ur dela dnevno. Vhod pri Javornik, mesar, Wolfova 12. 405-1a

GOSPODARICA
dobi takoj stalno službo. Vprašati: Javornik, mesar, Wolfova 12. 402-1a

SLUŽKINJO
pridno in pošteno, k trdnjavi družini, iščem takoj. Naslov v ogl. odt. »Jutra« 405-1a

BRIVSKA
pomocnica sprejem takoj Naslov v ogl. odt. »Jutra« 238-1a

KLJUCAVNICARICA
stojnica srednjih let, sprejme tv. R. Wilmann, Ljubljana, Slomskov 3. 284-1a

POSTREZNICO
za pol dneva ali ves dan, iščem. Privoz 11-II, levo. 459-1a

OBRTAR. INŽENIRJA
išče večje industrijsko podjetje v bližini Reke-Fiume. Resne ponudbe na oglas. odt. »Jutra« pod »Samostojno« 332-1a

KLJUCAVNICARICA
vsejane vsa dela, ki zna tudi kuhati, sprejem k trdnjavi družini. Naslov v ogl. odt. »Jutra« 316-1a

POSTREZNICO
za pol dneva ali ves dan, iščem. Privoz 11-II, levo. 459-1a

OBRTAR. INŽENIRJA
išče večje industrijsko podjetje v bližini Reke-Fiume. Resne ponudbe na oglas. odt. »Jutra« pod »Samostojno« 332-1a

KLJUCAVNICARICA
vsejane vsa dela, ki zna tudi kuhati, sprejem k trdnjavi družini. Naslov v ogl. odt. »Jutra« 316-1a

POSTREZNICO
za pol dneva ali ves dan, iščem. Privoz 11-II, levo. 459-1a

OBRTAR. INŽENIRJA
išče večje industrijsko podjetje v bližini Reke-Fiume. Resne ponudbe na oglas. odt. »Jutra« pod »Samostojno« 332-1a

KLJUCAVNICARICA
vsejane vsa dela, ki zna tudi kuhati, sprejem k trdnjavi družini. Naslov v ogl. odt. »Jutra« 316-1a

POSTREZNICO
za pol dneva ali ves dan, iščem. Privoz 11-II, levo. 459-1a

OBRTAR. INŽENIRJA
išče večje industrijsko podjetje v bližini Reke-Fiume. Resne ponudbe na oglas. odt. »Jutra« pod »Samostojno« 332-1a

KLJUCAVNICARICA
vsejane vsa dela, ki zna tudi kuhati, sprejem k trdnjavi družini. Naslov v ogl. odt. »Jutra« 316-1a

POSTREZNICO
za pol dneva ali ves dan, iščem. Privoz 11-II, levo. 459-1a

OBRTAR. INŽENIRJA
išče večje industrijsko podjetje v bližini Reke-Fiume. Resne ponudbe na oglas. odt. »Jutra« pod »Samostojno« 332-1a

KLJUCAVNICARICA
vsejane vsa dela, ki zna tudi kuhati, sprejem k trdnjavi družini. Naslov v ogl. odt. »Jutra« 316-1a

POSTREZNICO
za pol dneva ali ves dan, iščem. Privoz 11-II, levo. 459-1a

OBRTAR. INŽENIRJA
išče večje industrijsko podjetje v bližini Reke-Fiume. Resne ponudbe na oglas. odt. »Jutra« pod »Samostojno« 332-1a

KLJUCAVNICARICA
vsejane vsa dela, ki zna tudi kuhati, sprejem k trdnjavi družini. Naslov v ogl. odt. »Jutra« 316-1a

POSTREZNICO
za pol dneva ali ves dan, iščem. Privoz 11-II, levo. 459-1a

OBRTAR. INŽENIRJA
išče večje industrijsko podjetje v bližini Reke-Fiume. Resne ponudbe na oglas. odt. »Jutra« pod »Samostojno« 332-1a

KLJUCAVNICARICA
vsejane vsa dela, ki zna tudi kuhati, sprejem k trdnjavi družini. Naslov v ogl. odt. »Jutra« 316-1a

POSTREZNICO
za pol dneva ali ves dan, iščem. Privoz 11-II, levo. 459-1a

OBRTAR. INŽENIRJA
išče večje industrijsko podjetje v bližini Reke-Fiume. Resne ponudbe na oglas. odt. »Jutra« pod »Samostojno« 332-1a

KLJUCAVNICARICA
vsejane vsa dela, ki zna tudi kuhati, sprejem k trdnjavi družini. Naslov v ogl. odt. »Jutra« 316-1a

POSTREZNICO
za pol dneva ali ves dan, iščem. Privoz 11-II, levo. 459-1a

OBRTAR. INŽENIRJA
išče večje industrijsko podjetje v bližini Reke-Fiume. Resne ponudbe na oglas. odt. »Jutra« pod »Samostojno« 332-1a

KLJUCAVNICARICA
vsejane vsa dela, ki zna tudi kuhati, sprejem k trdnjavi družini. Naslov v ogl. odt. »Jutra« 316-1a

POSTREZNICO
za pol dneva ali ves dan, iščem. Privoz 11-II, levo. 459-1a

OBRTAR. INŽENIRJA
išče večje industrijsko podjetje v bližini Reke-Fiume. Resne ponudbe na oglas. odt. »Jutra« pod »Samostojno« 332-1a

KLJUCAVNICARICA
vsejane vsa dela, ki zna tudi kuhati, sprejem k trdnjavi družini. Naslov v ogl. odt. »Jutra« 316-1a

POSTREZNICO
za pol dneva ali ves dan, iščem. Privoz 11-II, levo. 459-1a

OBRTAR. INŽENIRJA
išče večje industrijsko podjetje v bližini Reke-Fiume. Resne ponudbe na oglas. odt. »Jutra« pod »Samostojno« 332-1a

KLJUCAVNICARICA
vsejane vsa dela, ki zna tudi kuhati, sprejem k trdnjavi družini. Naslov v ogl. odt. »Jutra« 316-1a

POSTREZNICO
za pol dneva ali ves dan, iščem. Privoz 11-II, levo. 459-1a

OBRTAR. INŽENIRJA
išče večje industrijsko podjetje v bližini Reke-Fiume. Resne ponudbe na oglas. odt. »Jutra« pod »Samostojno« 332-1a

KLJUCAVNICARICA
vsejane vsa dela, ki zna tudi kuhati, sprejem k trdnjavi družini. Naslov v ogl. odt. »Jutra« 316-1a

POSTREZNICO
za pol dneva ali ves dan, iščem. Privoz 11-II, levo. 459-1a

OBRTAR. INŽENIRJA
išče večje industrijsko podjetje v bližini Reke-Fiume. Resne ponudbe na oglas. odt. »Jutra« pod »Samostojno« 332-1a

KLJUCAVNICARICA
vsejane vsa dela, ki zna tudi kuhati, sprejem k trdnjavi družini. Naslov v ogl. odt. »Jutra« 316-1a

POSTREZNICO
za pol dneva ali ves dan, iščem. Privoz 11-II, levo. 459-1a

OBRTAR. INŽENIRJA
išče večje industrijsko podjetje v bližini Reke-Fiume. Resne ponudbe na oglas. odt. »Jutra« pod »Samostojno« 332-1a

KLJUCAVNICARICA
vsejane vsa dela, ki zna tudi kuhati, sprejem k trdnjavi družini. Naslov v ogl. odt. »Jutra« 316-1a

POSTREZNICO
za pol dneva ali ves dan, iščem. Privoz 11-II, levo. 459-1a

OBRTAR. INŽENIRJA
išče večje industrijsko podjetje v bližini Reke-Fiume. Resne ponudbe na oglas. odt. »Jutra« pod »Samostojno« 332-1a

KLJUCAVNICARICA
vsejane vsa dela, ki zna tudi kuhati, sprejem k trdnjavi družini. Naslov v ogl. odt. »Jutra« 316-1a

POSTREZNICO
za pol dneva ali ves dan, iščem. Privoz 11-II, levo. 459-1a

OBRTAR. INŽENIRJA
išče večje industrijsko podjetje v bližini Reke-Fiume. Resne ponudbe na oglas. odt. »Jutra« pod »Samostojno« 332-1a

KLJUCAVNICARICA
vsejane vsa dela, ki zna tudi kuhati, sprejem k trdnjavi družini. Naslov v ogl. odt. »Jutra« 316-1a

POSTREZNICO
za pol dneva ali ves dan, iščem. Privoz 11-II, levo. 459-1a

OBRTAR. INŽENIRJA
išče večje industrijsko podjetje v bližini Reke-Fiume. Resne ponudbe na oglas. odt. »Jutra« pod »Samostojno« 332-1a

KLJUCAVNICARICA
vsejane vsa dela, ki zna tudi kuhati, sprejem k trdnjavi družini. Naslov v ogl. odt. »Jutra« 316-1a

POSTREZNICO
za pol dneva ali ves dan, iščem. Privoz 11-II, levo. 459-1a

OBRTAR. INŽENIRJA
išče večje industrijsko podjetje v bližini Reke-Fiume. Resne ponudbe na oglas. odt. »Jutra« pod »Samostojno« 332-1a

KLJUCAVNICARICA
vsejane vsa dela, ki zna tudi kuhati, sprejem k trdnjavi družini. Naslov v ogl. odt. »Jutra« 316-1a

POSTREZNICO
za pol dneva ali ves dan, iščem. Privoz 11-II, levo. 459-1a

OBRTAR. INŽENIRJA
išče večje industrijsko podjetje v bližini Reke-Fiume. Resne ponudbe na oglas. odt. »Jutra« pod »Samostojno« 332-1a

KLJUCAVNICARICA
vsejane vsa dela, ki zna tudi kuhati, sprejem k trdnjavi družini. Naslov v ogl. odt. »Jutra« 316-1a

POSTREZNICO
za pol dneva ali ves dan, iščem. Privoz 11-II, levo. 459-1a

OBRTAR. INŽENIRJA
išče večje industrijsko podjetje v bližini Reke-Fiume. Resne ponudbe na oglas. odt. »Jutra« pod »Samostojno« 332-1a

KLJUCAVNICARICA
vsejane vsa dela, ki zna tudi kuhati, sprejem k trdnjavi družini. Naslov v ogl. odt. »Jutra« 316-1a

POSTREZNICO
za pol dneva ali ves dan, iščem. Privoz 11-II, levo. 459-1a

OBRTAR. INŽENIRJA
išče večje industrijsko podjetje v bližini Reke-Fiume. Resne ponudbe na oglas. odt. »Jutra« pod »Samostojno« 332-1a

KLJUCAVNICARICA
vsejane vsa dela, ki zna tudi kuhati, sprejem k trdnjavi družini. Naslov v ogl. odt. »Jutra« 316-1a

POSTREZNICO
za pol dneva ali ves dan, iščem. Privoz 11-II, levo. 459-1a

OBRTAR. INŽENIRJA
išče večje industrijsko podjetje v bližini Reke-Fiume. Resne ponudbe na oglas. odt. »Jutra« pod »Samostojno« 332-1a

KLJUCAVNICARICA<